

Reactienota

Concept Ruimtelijk ontwikkelperspectief

Gemeente Smallerland

Projectteam Ruimtelijk Ontwikkelperspectief
Oktober 2025

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1 Inleiding	3
2 Opbrengst participatiebijeenkomsten	4
2.1 Reactie op voorgestelde strategische keuzes	4
2.2 Specifieke reacties op ontwikkelprincipes in deelgebieden	10
3 Gevolgen voor het vervolgproces	15
3.1 Introductie vervolgproces op hoofdlijnen	15
3.2 Gevolgen participatietraject voor het onderzoek naar de omgevingseffecten	15
3.3 Gevolgen van het participatietraject voor het vervolgproces in Boornbergum	18
3.4 Gevolgen van het participatietraject voor toekomstige plan- en beleidsvorming	19
Bijlage 1: de participatieverslagen	20
Bijlage 2: overige binnengekomen reacties	65

1 Inleiding

Doel van deze reactienota

Deze reactienota geeft duidelijkheid over wat de gemeente gaat doen met de informatie die is opgehaald tijdens de participatiebijeenkomsten over het concept Ruimtelijk Ontwikkel Perspectief (hierna concept-ROP). Het concept-ROP laat zien waar en hoe de gemeente Smallingerland ruimte wil geven aan wonen, werken en energie, de drie grootste ruimtelijke opgaven voor onze gemeente.

Het concept-ROP is een voorstel van de gemeente waar goed over nagedacht is. Maar het is nog niet af. De inbreng van inwoners en andere belanghebbenden vormt een belangrijke input voor de verdere verfijning van het ROP, dat uiteindelijk een Omgevingsprogramma onder de Omgevingswet wordt.

In de raadsvergadering van 7 januari 2025 heeft de gemeenteraad besloten dat het gesprek met inwoners en andere belanghebbenden over het concept-ROP kon worden gestart. In de periode april tot en met september zijn in totaal 13 bijeenkomsten georganiseerd in Drachten en in alle dorpen. Deze bijeenkomsten waren erop gericht om inwoners en overige belanghebbenden te informeren over wat het ROP is én om vragen, wensen en bedenkingen bij het concept-ROP te inventariseren. Van alle bijeenkomsten is een verslag gemaakt met een feitelijke weergave van de bijeenkomst. In deze verslagen is ook de reactie van de gemeente opgenomen op vragen en opmerkingen die tijdens de avonden zijn gemaakt.

Naast bovengenoemde 13 bijeenkomsten heeft de gemeente in de afgelopen maanden diverse schriftelijke reacties op het concept-ROP binnengekregen van (groepen) inwoners. Deze schriftelijke reacties zijn meegenomen en verwerkt in deze overkoepelende reactienota. Ook heeft de gemeente het concept-ROP in haar reguliere contacten met diverse stakeholders (buurgemeenten, provincie Fryslân, netbeheerders, waterschappen, belangenorganisaties) besproken. Ook de reacties uit deze gesprekken zijn verwerkt in deze nota.

In deze reactienota beschrijft de gemeente wat zij in de afgelopen periode als reactie op het concept-ROP heeft gehoord van inwoners en overige belanghebbenden. Gezien het grote aantal reacties én het feit dat in verslagen ook al een reactie van de gemeente is opgenomen, concentreert deze nota zich op de voornaamste wensen en bedenkingen.

In de nota wordt aangegeven op welke wijze wij de veel gehoorde wensen en bedenkingen mee nemen in het vervolgproces. Tot slot merken we op dat veel van de reacties van belanghebbenden (netbeheerders, buurgemeenten, provincie, waterschappen) procesmatig van aard zijn. Deze partijen willen vooral aangehaakt blijven en geïnformeerd worden wanneer de gemeente een volgende stap maakt in het proces.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 gaan we in op de voornaamste wensen en bedenkingen van onze inwoners en overige belanghebbenden. In hoofdstuk 3 beschrijven we op welke wijze de gemeente wensen en bedenkingen

een plek wil geven in het vervolgproces. In het laatste hoofdstuk wordt in meer detail toegelicht hoe het vervolgproces er uit ziet.

2 Opbrengst participatiebijeenkomsten

In het concept-ROP wordt beschreven hoe de gemeente om wil gaan met de grote ruimtelijke vraagstukken op het gebied van wonen, werken en energie. De gekozen strategie wordt in het concept-ROP vervolgens ruimtelijk vertaald door per deelgebied in Smallingerland aan te geven hoeveel ruimte er is voor het toevoegen van ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en energie.

In dit hoofdstuk volgen we deze opbouw. We beschrijven allereerst hoe inwoners en belanghebbenden hebben gereageerd op de in het concept-ROP opgenomen strategie voor wonen, werken en energie. Vervolgens wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de voornaamste reacties uit verschillende deelgebieden.

2.1 Reactie op voorgestelde strategische keuzes

De algemene bevindingen uit het participatieproces verdelen we onder in de drie hoofdthema's die centraal staan in het ROP: Wonen, Werken en Energie. We starten elk thema met een korte beschrijving van de strategie zoals die in het concept-ROP is opgenomen. Vervolgens beschrijven we welke wensen en bedenkingen daarop zijn ingebracht.

Voordat we dat doen plaatsen we nog enkele algemene opmerkingen. Ten eerste zijn de gesprekken voor zowel gemeente als inwoners waardevol geweest. Inwoners waarderen het dat de gemeente naar het dorp komt om in gesprek te gaan over mogelijke ontwikkelingen en over de kansen en opgaven die de inwoners zien.

Ten tweede geldt dat veel van de opgehaalde wensen en bedenkingen van inwoners betrekking hebben op de eigen, directe leefomgeving en heel concreet van aard zijn. Deze input is vooral bruikbaar bij de uiteindelijke ruimtelijke inpassing van de vraagstukken rondom wonen, werken en energie en de verdere uitwerking van de deelgebieden. Het ROP beperkt zich echter tot het inzichtelijk maken welke ruimteclaims waar in Smallingerland kunnen 'landen'. Hoe ruimteclaims daadwerkelijk in deelgebieden kunnen worden ingepast valt buiten de scope van het ROP en is onderdeel van uiteindelijke planvorming en gebiedsontwikkeling die *op basis van* het ROP kan plaatsvinden. Veel van de opgehaalde reacties die richting geven aan de uiteindelijke wijze van inpassing maken om deze reden geen deel uit van deze reactienota, maar zullen worden gebruikt bij planvorming.

Tot slot merken we op dat de hieronder per thema opgesomde wensen en bedenkingen moeten worden gezien in het licht van het algemene, breed gedeelde begrip onder inwoners voor de opgaven waar de gemeente mee wordt geconfronteerd en de ingewikkelde ruimtelijke puzzel die dat met zich meebrengt.

2.1.1 Wonen

Strategie volgens het concept-ROP

Wonen is een van de belangrijke opgaven die zich vooral richt op Drachten. Het is ook een opgave die in omvang en ambitie op de langere termijn sterk afhankelijk is van de komst van de Lelylijn. De gemeente heeft forse ambities. Er moet gebouwd worden voor alle doelgroepen. Speciale aandacht gaat uit naar betaalbare woningen (onder andere voor starters), geschikte woningen voor ouderen en voor hoogopgeleide werknemers om zo ook te voorzien in de behoefte van en onze groeiambitie voor een exclusiever woonmilieu. De opgave voor wonen verbreden we tot het ontwikkelen van fijne woon- en leefomgevingen. Dat betekent dat wij wonen niet zien als een functie op zich, maar altijd in samenhang met de vragen en wensen rond leefbaarheid, landschap en toekomstbestendigheid, waaronder de ruimte voor klimaatadaptatie, natuurinclusiviteit en duurzame opwek van energie.

Bij het verdelen van de woningbouw kiezen we voor binnenstedelijk wat binnenstedelijk kan. Daarmee zetten we vooral in op ontwikkellocaties binnen Drachten en binnen de dorpen als onderdeel van een herontwikkeling- of herstructureringsopgave. Intensivering van het ruimtegebruik is daarbij een belangrijke doelstelling om meer woningen te kunnen bouwen of terug te bouwen binnen de beschikbare ruimte.

De woningbouwopgave is echter te groot om volledig binnen bestaand bebouwd gebied op te lossen. Daarom moeten we ook uitbreiden. Dat doen we allereerst bij Oudega en Boornbergum. Deze dorpen zien we als centrumkernen met eigen voorzieningenniveau. Beide kernen willen we extra versterken om deze functie ook in de toekomst goed te kunnen vervullen. Als er zicht is op de komst van de Lelylijn of wanneer er een forse aanvullende woningbouwopgave ontstaat als gevolg van een verregaande verstedelijkingsstrategie van Drachten, kiezen we voor een sprong over de A7.

Bij de overige dorpen in onze gemeente blijft er ruimte voor maatwerk rond woningbouw. Daarbij staat kwaliteit en toekomstbestendigheid (in inrichting en in woningtypologie) voorop. Woningbouw gaat samen met de opwek van energie voor het hele dorp en met een sterke landschappelijke en recreatieve inbedding van nieuwe buurtjes in de omgeving. Ook zien we mogelijkheden om woningen toe te voegen op erven van agrarische bedrijven die de bedrijfsactiviteit beëindigen. Daar willen we ruimhartig mee omgaan gelet op de veranderingen in het buitengebied.

Ingebrachte wensen en bedenkingen

In nagenoeg alle bijeenkomsten met inwoners, zowel in de grotere als de kleinere kernen, is het thema wonen het meest uitvoerig besproken.

Hieronder zijn de wensen, bedenkingen en suggesties die regelmatig terugkwamen opgesomd.

1. Door inwoners uit verschillende deelgebieden werden bedenkingen uitgesproken bij het voornemen van de gemeente om de noodzakelijke uitbreiding van woningen buiten bestaand bebouwd gebied in Boornbergum en Oudega te concentreren.
 - a. In Boornbergum wordt door veel inwoners van het dorp aangegeven dat de gemeente met maximaal 600 woningen verhoudingsgewijs teveel woningen wil toevoegen. Veel gehoorde argumenten daarbij zijn dat een dusdanige uitbreiding van het aantal woningen ten koste

- gaat van de identiteit van het dorp en de verkeersveiligheid, en bereikbaarheid verder onder druk zet.
- b. In Oudega zijn de reacties van de inwoners meer wisselend van aard. Een deel van de inwoners in Oudega is van mening dat het realiseren van meer woningen dan de eigen behoefte kansen biedt om het voorzieningenaanbod en de aantrekkelijkheid van het dorp te versterken. Een deel van de inwoners is van mening dat er in Oudega niet moet worden gebouwd voor de behoefte van inwoners die op dit moment niet in het dorp wonen.
 - c. Een breed gedeeld reactie uit de overige dorpen is dat een concentratie van nieuwe woningbouw in Boornbergum en Oudega niet ten koste mag gaan van de mogelijkheid om extra woningen in andere dorpen te realiseren. De inwoners van Boornbergum en - in mindere mate - Oudega stellen voor om een deel van de woningen in de andere dorpen in de gemeente te realiseren. In het verlengde hiervan blijkt uit de participatieverslagen dat met name in de andere kernen de behoefte aan woningen momenteel groot is; er zijn zorgen over het woningaanbod en de mogelijkheid voor met name jongeren/starters en ouderen om (op termijn) een passende woning te vinden en daarmee in het dorp te kunnen blijven wonen.
2. Het voornemen van de gemeente om alle dorpen de ruimte te bieden om woningen te bouwen waarmee in de lokale behoefte kan worden voorzien, wordt zeer breed gedragen door nagenoeg alle inwoners. Het participatietraject laat bovenal zien dat er momenteel een grote vraag is naar (betaalbare) woningen in bijna alle kernen in Smallingerland. Woningbouw wordt als wenselijk gezien om doorstroming op de huizenmarkt te verbeteren en jongeren uit het dorp de kans te bieden te blijven wonen in het dorp waar ze zijn opgegroeid. Hierbij werd aan de gemeente een breed gedeelde oproep gedaan om nieuwe woningen op zo'n manier toe te voegen dat de eigen inwoners meer kans maken op een woning dan nu het geval is.
 3. In het concept-ROP zijn in de deelgebieden ontwikkelgebieden ingetekend voor wonen, energie en werken. De locatie van deze ontwikkelgebieden voor woningen worden door veel inwoners niet als de meest logische locaties gezien. In een aantal dorpen zijn door inwoners andere locaties rond het dorp aangewezen waar zij het toevoegen van woningen logischer en/of wenselijker achten.
 4. De strategie van de gemeente om woningen te bouwen op plekken waar dit kan zorgen voor extra draagvlak onder voorzieningen wordt breed door inwoners gesteund. Inwoners van de andere kernen zien daarbij ook kansen om (op termijn) nieuwe voorzieningen naar het dorp te trekken.
 5. Er wordt gehecht aan het toevoegen van diverse typen woonvormen (starterswoningen, gescheiden woningen, knarrenhofjes, appartementen, vrijstaande woningen etc.). Gestapelde woningen zijn over het algemeen niet populair maar ook niet taboe. Wel wordt aangegeven dat twee á drie woonlagen daarbij het maximum moet zijn om te passen bij het karakter van de kernen.
 6. Nieuw toe te voegen woningen moeten passen bij de aard van het dorp en mogen niet ten koste gaan van wandel- en fietspaden rondom het dorp. Ook wordt meermaals opgemerkt dat landbouwgronden niet mogen worden opgeofferd voor woningbouw of andere ruimtelijke ontwikkelingen (denk aan opwek van duurzame energie).

2.1.2 Werken

Strategie volgens het ROP

In het concept-ROP wordt voorgesteld om langs de volgende hoofdlijnen om te gaan met de toekomstige ruimtevrage vanuit het thema werken;

1. Uitbreiding van het areaal bedrijventerrein concentreert zich bij Azeven-Noord tot circa 2035.
2. Na 2030 via herstructurering van bedrijventerrein De Haven de extra ruimtevrage vanwege transitie op het gebied van klimaat, energie, circulariteit opvangen.
3. De functie werken behouden voor bedrijventerrein Nijtap en inzetten als strategische schuifruimte voor herstructurering van De Haven.
4. Bij komst Lelylijn en verwachte verstedelijking zijn mogelijk nieuwe uitleglocaties nodig waarbij het stationsgebied eerste keus is.

Ingebrachte wensen en bedenkingen

Er zijn in het participatietraject relatief weinig wensen en bedenkingen geuit ten aanzien van de voorgenomen strategie van de gemeente voor het thema Werken. De wensen en bedenkingen hebben vooral betrekking op de hiervoor vermelde voornemens 1 en 2 van de gemeente. De andere strategische voornemens ten aanzien van het thema Werken uit het concept-ROP werden niet of nauwelijks betwist.

De volgende wensen, bedenkingen en suggesties kwamen regelmatig terug:

- Vanuit een (beperkt) deel van de inwoners in de omliggende dorpen van Azeven-Noord werd aangegeven dat de voorgenomen uitbreiding van het bedrijventerrein groter is dan werd verwacht. De bewoners gaven aan zich zorgen te maken over toenemende verkeersdruk die gepaard gaat met een dergelijke uitbreiding en de gevolgen hiervan voor de verkeersveiligheid. Ook heeft een deel van de inwoners moeite met het feit dat uitbreiding van het areaal bedrijventerreinen ten koste gaat van landbouwgrond.
- Het voornemen van de gemeente om de uitbreiding van het areaal bedrijventerreinen bij Azeven-Noord gepaard te laten gaan met landschapsontwikkeling kan op veel draagvlak rekenen bij zowel inwoners als overige belanghebbenden die wij in het kader van het participatietraject hebben besproken.
- Het voornemen van de gemeente om de vraag naar bedrijventerrein na 2030 op te willen vangen binnen bestaand bebouwd gebied, door middel van herstructurering van bedrijventerrein De Haven, kan eveneens op veel draagvlak rekenen bij zowel inwoners als het bedrijfsleven.

2.1.3 Energie

Strategie volgens het ROP

In het concept-ROP wordt voorgesteld om langs de volgende hoofdlijnen om te gaan met de toekomstige ruimtevrage vanuit het thema energie:

1. Overall waar dat kan vanuit multifunctioneel gebruik: zon op daken, boven parkeerplaatsen etc.
2. Voor de resterende opgave vanuit de Regionale Energie Strategie tot 2030 ligt het accent op locaties waar de energievraag het grootst is: rond Drachten. Boornbergum en bedrijventerrein Azeven-

Noord hebben daarbij de voorkeur. Bij Boornbergum gaat het om zonne-energie, op Azeven-Noord om de combinatie van zon en wind waar mogelijk.

3. Na 2030 is de opgave voor de opwek van duurzame energie enorm. Voorrang krijgt energieopwek bij dorpen vanuit collectief eigenaarschap én op de bestaande bedrijventerreinen waaronder De Haven. Ook behoort het opstellen van windenergie langs bestaande infrastructurele lijnen tot de mogelijkheden.
4. Verder kan de opwek van duurzame energie (als koppelkans) een economische drager zijn in een toekomstbestendig buitengebied.

Ingebrachte wensen en bedenkingen

Ten aanzien van de voorgenomen strategie van de gemeente hoe om te gaan met de ruimtevraag vanuit het thema Energie, zijn in het participatietraject relatief veel wensen en bedenkingen geuit.

De volgende wensen, bedenkingen en suggesties kwamen regelmatig terug:

- Het stimuleren van multifunctioneel gebruik van daken en parkeerplaatsen voor de realisatie van de opwek van duurzame energie kan bij zowel inwoners als belanghebbenden op veel draagvlak rekenen. Wel leeft er onder zowel ondernemers als inwoners in de gemeente een brede zorg over de huidige congestie op het energienet en de wijzigende wet- en regelgeving die teruglevering van stroom op het energienet belemmert.
- De bedenkingen van inwoners concentreren zich in hoofdzaak op de hiervoor weergegeven voor-nemens 2 en 3. Er is onder inwoners weinig draagvlak voor zonneweides en windmolens. Het wijzi-gen van het landschap (gebieden rond de dorpen waar vaak wordt gefietst en gewandeld), het ver-loren gaan van landbouwgronden en de overlast van geluid en slagschaduw in het geval van wind-molens, zijn daarbij het meest genoemd. Er worden echter ook argumenten vóór windenergie inge-bracht: i.v.m. het hoge rendement van windmolens en het kleinere ruimtegebruik in vergelijking met zonneparken wordt door diverse inwoners aangegeven dat windenergie, eventueel in combinatie m.b.t. zonne-energie een interessante optie kan zijn.
- In het verlengde van bovenstaande is er bij veel inwoners tegelijkertijd het besef, dat alleen de rea-lisatie van zon op daken onvoldoende is om op de lange termijn in de energiebehoefte te kunnen voorzien.
 - Vanuit bovenstaand bewustzijn is er onder zowel inwoners als bedrijven relatief veel draag-vlak om bedrijventerreinen in te zetten voor (grootschalige) opwek én opslag van duurzame energie.
 - Vanuit bovenstaand bewustzijn geeft het merendeel van de inwoners aan dat als er groot-schalig duurzame energie moet worden opgewekt met zonneweides en windenergie, dit op een locatie moet gebeuren waar zo min mogelijk inwoners er last van hebben.
 - In veel dorpen is wel draagvlak voor energieopwek in de direct omgeving van het dorp van-uit collectief eigenaarschap en ten behoeve van de eigen lokale behoefte, mits de land-schappelijke inpassing op dusdanige wijze wordt vormgegeven dat overlast beperkt is. Een deel van de aanwezige inwoners was nieuwsgierig naar voorbeelden hiervan, wat mogelijk een deel van de bezwaren ook zou kunnen wegnemen.

In hun reacties op het concept-ROP roepen Tennet en Liander, bij de verdere uitwerking van de verschillende voornemens die zijn opgetekend in het concept-ROP, de gemeente op om:

- bij de uitwerking in te zetten op een brede mix van energiebronnen en -opslag, zoals warmtenetten, groen gas, batterijen, zodat de druk op het elektriciteitsnet kan worden verlicht en de elektriciteitsvoorziening betaalbaar en betrouwbaar blijft.
- elektriciteitsbesparing en slim gebruik van het elektriciteitsnet te stimuleren.
- tijdig ruimte te reserveren in plannen voor energie-infrastructuur en hierbij expliciet aandacht te hebben voor de mogelijke gevolgen van de komst van een 380KV-hoogspanningsverbinding.
- de netbeheerders te betrekken bij de verdere uitwerking van de plannen in het vervolgproces.

2.1.4 Overige reacties, wensen en bedenkingen

Buiten de Wonen, Werken en Energie zijn er op enkele andere thema's wensen en bedenkingen in gebracht die we hieronder beschrijven.

Verkeersveiligheid en bereikbaarheid

In veel kernen zijn zorgen geuit over de verkeerssituatie en daarbij met name de verkeersveiligheid. Te snel rijden, sluipverkeer en breed landbouwverkeer door de kernen werden vaak genoemd. Velen uiten hun zorgen over de toename van de verkeersdruk op plekken waar het ROP voorstelt om relatief veel woningen toe te voegen of op de routes ernaartoe. Door inwoners van verschillende dorpen en wijken rondom dorpen waar het ROP een uitbreiding voorziet, is nadrukkelijk gevraagd om in de uitwerking van plannen aandacht te hebben voor sluipverkeer. Ook aandacht voor (veilige) fietsverbindingen is een thema dat in brede zin meermaals aan de orde is gekomen in de gesprekken over het ROP.

Lokale recreatiemogelijkheden

Recreatie (wandelen en fietsen) in de buurt van de dorpen wordt vaak genoemd als zeer waardevol. Op een aantal plaatsen wordt het versterken of herstellen van oude verloren gegane paden als wens geuit. Uitbreidingen (wonen, energie of anderszins) mogen niet ten koste gaan van recreatiemogelijkheden rond het dorp.

Brede oproep om nauw betrokken te worden in planontwikkelingsfase

In de participatiebijeenkomsten is door inwoners en door overige belanghebbenden een brede oproep gedaan om betrokken te worden bij de verdere uitwerking van plannen. Ondanks de weerstand van een deel van de inwoners tegen het veronderstelde effect van de plannen voor de eigen leefomgeving, kreeg de gemeente over het algemeen veel complimenten over de insteek van het participatietraject. Alle aanwezigen ervaren het als prettig om in een vroeg stadium betrokken te worden bij dergelijke grote keuzes voor de gemeente.

Kanttekening is dat met name inwoners aangaven dat de geschetste ontwikkelprincipes in het ROP nog van een vrij hoog abstractieniveau zijn. Zij geven aan vooral geïnteresseerd te zijn in participatie op het moment dat concrete plannen worden ontwikkeld voor de wijk of buurt. In het verlengde hiervan merkten we dan ook dat in de deelgebieden waar het concept-ROP al wat concreter is uitgewerkt, de behoefte om reeds in deze fase met de gemeente mee te denken vele malen groter is.

2.2 Specifieke reacties op ontwikkelprincipes in deelgebieden

Aan de hand van de voorgenomen strategie wordt in het concept-ROP voor elf deelgebieden geschetst waar en welke ruimte de gemeente ziet voor de opgaven van wonen, werken en energie.

In deze paragraaf beschrijven we hoe binnen de verschillende deelgebieden is gereageerd op het concept-ROP. Daarbij merken we op dat de gevolgen van de voorgenomen keuzes in het concept-ROP sterk verschilt per deelgebied. Voor de deelgebieden waar de gevolgen van het ROP relatief beperkt zijn, constateren wij dat de veel gehoorde wensen en bedenkingen niet in belangrijke mate afwijken van de hierboven geschetste algemene reactie op de verschillende thema's. In deze paragraaf zoomen we daarom in op de deelgebieden waarin de voorgenomen keuzes uit het concept-ROP tot de meeste reacties hebben geleid:

- Deelgebied 1 | Boornbergum e.o.
- Deelgebied 9 | Het buitengebied: zandgronden (waarvan het deelgebied Oudega deel uitmaakt).

Omdat we ons realiseerden dat in deze deelgebieden de gevolgen groot zijn, hebben we in Oudega en in Boornbergum een tweede bijeenkomst (in Boornbergum verdeeld over 2 avonden) georganiseerd om in meerdere kleine groepen verder door te praten over het concept-ROP.

2.2.1 Reacties op voorgestelde ontwikkelprincipes Deelgebied 1 | Boornbergum e.o.

Ontwikkelprincipes Boornbergum e.o.

Op basis van de geschetste strategieën hoe om te gaan met de ruimtevraag vanuit wonen, werken en energie zijn in het concept-ROP de volgende uitgangspunten voor het deelgebied Boornbergum e.o. opgenomen:

- De historisch-ruimtelijke dragers van het gebied (De Heide – Skeane Wei en Easterbuorren – Westerbuorren) blijven als lint herkenbaar en beleefbaar.
- Er is geen ruimte voor functies die zich niet verenigen met de functie van waterwingebied.
- We ontwikkelen hier een nieuwe parkachtige stadsrand waar wonen, landschap, bos en zonneparken in nauwe samenhang een plek krijgen. Dat betekent het volgende:
 - De dorpen blijven als eigenstandige dorpen herkenbaar. Daarom komt er een landschappelijke bufferzone tussen de dorpen onderling en tussen de dorpen en Drachten waarin ruimte is voor natuur, recreatief bruikbare bosstroken en klimaatadaptieve maatregelen.
 - Voor zonneparken en woningbouw geldt als vuistregel: 1 ha wonen of zon betekent minimaal 0,5 ha landschapsontwikkeling.
- Ruimte voor het toevoegen van maximaal 600 woningen, aan de hand van de volgende principes:
 - Woningbouw in dit gebied betekent: landschapsontwikkeling met ruimte voor wonen. Dus we bouwen aan wonen en landschap tegelijkertijd. Die samenhang zorgt voor de prettige (woon)kwaliteit die het wonen in het landschap biedt.
 - Nieuwe woningbouw geeft ruimte aan minimaal 30% sociale huur. In dit deelgebied is in het bijzonder ruimte voor specifieke (zorg)doelgroepen waarbij rekening wordt gehouden met de behoefte om meer afgezonderd te wonen.
 - Alle te bouwen woningen wekken minimaal de hoeveelheid energie op (warmte en elektriciteit) die ze ook gebruiken.
- Ruimte voor het ontwikkelen van een grootschalig zonnepark als onderdeel van de RES-opgave, aan de hand van de volgende principes:
 - De ontwikkeling van zonneparken gaat samen op met de ontwikkeling van groenstructuren in het landschap.
 - De zonneparken zijn stevig landschappelijk ingepast en ingebed in een grotere structuur van bosstroken en singels.
 - De totaal te realiseren oppervlakte aan zonnepark is een uitkomst van een ontwerpproces, geen voorwaarde.

Ingebrachte wensen en bedenkingen

Ten aanzien van de voorgenomen ontwikkelprincipes van de gemeente in het deelgebied Boornbergum e.o. zijn in het participatietraject de meeste wensen en bedenkingen geuit. Hieronder is een samenvatting op hoofdlijnen opgenomen van veel gehoorde wensen, bedenkingen en suggesties die terugkwamen in de participatiebijeenkomsten in Boornbergum, de schriftelijke reacties van inwoners(groepen) en vanuit het Manifest vanuit Dorpsbelangen.

- Bij de aanwezige inwoners van Boornbergum is veel overeenstemming over wat het meest waardevol aan Boornbergum is en behouden of versterkt zou moeten worden, namelijk:
 - de dorpskern met het dorpse karakter,
 - het aanwezige voorzieningenniveau en
 - het coulisselandschap met de singels en bosstroken en de overgang naar het weidse veenlandschap in het westen

Dit zijn elementen die in alle gesprekken in meer of mindere maten aan de orde zijn gekomen. Ook het voornemen van de gemeente om Boornbergum van Drachten te blijven scheiden door een landschappelijke bufferzone kan op groot draagvlak rekenen.

- De reacties op de voorgestelde ontwikkelingen voor Boornbergum zijn verdeeld. Er was veel kritiek op het aantal woningen (maximaal 600) zoals genoemd in het ROP. Dit aantal zou ten koste gaan van het karakter van het dorp en de verkeersveiligheid (die volgens de inwoners nu al ondermaats is). Er is een voorkeur uitgesproken voor een gelijkmatiger verdeling van de benodigde woningen over de verschillende kernen van de gemeente. Er is over het algemeen begrip dat er woningen worden toegevoegd aan Boornbergum en ook de meerwaarde voor de toekomstbestendigheid van het dorp (meer jongeren, minder vergrijzing, breed draagvlak voor voorzieningen) wordt door veel inwoners gezien.
- Er wordt breed belang gehecht aan het toevoegen van diverse typen woonvormen (starterswoningen, geschakelde woningen, knarrenhofjes, appartementen, vrijstaande woningen etc.). Gestapelde woningen zijn over het algemeen niet populair maar ook niet taboe. Wel wordt aangegeven dat twee á drie woonlagen daarbij het maximum moeten zijn om te passen bij de aard van het dorp. De kleinschaligheid van het dorp moet ook een plek krijgen bij de vormgeving van de nieuwbouw. Geen grote lappen met dezelfde woningen, maar verschillende buurten met diverse woningtypen en een snoer van groene plekken, net zoals het dorp die nu ook heeft.
- Er wordt verschillend gedacht over de meest geschikte locatie voor het toevoegen van woningen. Een deel vindt het gebied ten noorden en oosten van de supermarkt het meest logisch, terwijl er ook een deel is die uitbreiding aan de zuidkant van het dorp (meer aansluitend op het oude lint van het dorp) meer ziet zitten. Uit de gesprekken blijkt dat een brede visie op de ontwikkeling van het dorp nodig is om tot de beste opzet voor Boornbergum te komen. In zo'n visie zou ook het herschikken van functies (bijvoorbeeld het verplaatsen van het sportcomplex) kunnen worden meegenomen, net als het zoeken naar ruimte voor nieuwe functies (denk aan een MFC). Daarnaast kan gekeken worden waar en welke ruimte nodig is voor het opschalen van functies, omdat er meer inwoners komen, zoals extra ruimte voor scholen, gezondheidsfuncties of sportvoorzieningen.
- Er is een breed gedeelde oproep gedaan aan de gemeente om nieuwe woningen op zo'n manier toe te voegen dat de huidige inwoners van Boornbergum meer kans maken op een woning dan nu het geval is.
- De verkeersdruk in het dorp wordt op dit moment als groot ervaren; in grote meerderheid gaven aanwezigen van de bijeenkomsten aan dat het verbeteren van de verkeerssituatie randvoorwaardelijk is voor het toevoegen van woningen of andere ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij kan de ingebrachte oplossing van de realisatie van een rondweg rondom Boornbergum zoals genoemd in het Manifest, lang niet bij elke inwoner van Boornbergum op draagvlak rekenen. Het voorstel heeft er ook toe geleid dat omwonenden uit De Wilgen (straat De Trisken) hierover schriftelijk hun zorgen aan de gemeente kenbaar hebben gemaakt.
- Het aanleggen van zonneweides in de nabijheid van het dorp die de eigen energiebehoefte van het dorp overstijgt, stuit op bezwaren. Men is huiverig voor de ontsiering van het landschap aan de zuidkant van het dorp waar bovendien regelmatig wordt gerecreëerd. Dit is ook terug te lezen in de eigen, door een werkgroep van het dorp, opgestelde Energievisie.

Naast de ingebrachte inhoudelijke wensen en bedenkingen werd tijdens de eerste participatiebijeenkomsten in Boornbergum een breed gedragen behoefte geuit om samen met de gemeente en andere belanghebbenden een integraal planproces op te starten voor het hele deelgebied. Een planproces waarin aandacht kan zijn voor onder meer sociale en fysieke infrastructuur, verkeersveiligheid, leefbaarheid en energievoorziening.

2.2.2 Reacties op voorgestelde ontwikkelprincipes Deelgebied 9 | Buitengebied: zandgronden

Ontwikkelprincipes Buitengebied: zandgronden

Op basis van de geschetste strategieën hoe om te gaan met de ruimtevraag vanuit wonen, werken en energie zijn in het concept-ROP de volgende ontwikkelprincipes voor het deelgebied Buitengebied: zandgronden opgenomen:

- De kenmerkende verkavelingsstructuur van houtsingels en wijken is de basis voor alle ruimtelijke ontwikkelingen in dit gebied.
- Ontwikkelingen op erven in het buitengebied zijn altijd een versterking van het landschap en multifunctioneel, bijvoorbeeld door:
 - realiseren van meervoudige functiecombinaties, denk aan wonen, werk, energie of recreatie;
 - ruimte voor klimaatadaptieve en/of natuurinclusieve maatregelen.
- Ruimte voor de groei van Oudega tot centrumkern, aan de hand van de volgende principes:
 - stapsgewijs toevoegen van woningen, geleidelijk en vanuit draagkracht van het dorp;
 - er wordt niet gebouwd op waardevolle groene plekken in het dorp;
 - de locatie(s) zijn optimaal bereikbaar te voet en op de fiets vanuit het dorpscentrum; ook de verbinding met het buitengebied is belangrijk.
- Ruimte voor woningbouw bij alle dorpen aan de hand van de volgende principes:
 - een op maat en schaal van het dorp toegesneden stedenbouwkundig plan moet worden ontwikkeld dat past bij de identiteit van dorp en locatie;
 - een klimaatadaptief en natuurinclusief plan moet worden ontwikkeld met ruimte voor de opwek van duurzame energie voor (een substantieel deel van) het dorp en met ruimte voor landschappelijke inpassing en versterking;
 - nieuwe woningbouw bestaat altijd uit een mix van woningtypen en doelgroepen, ook sociale huur;
 - alle te bouwen woningen wekken minimaal de hoeveelheid energie op (warmte en elektriciteit) die ze gebruiken.

Ingebrachte wensen en bedenkingen

Hieronder is een samenvatting op hoofdlijnen opgenomen van veel gehoorde wensen, bedenkingen en suggesties die terugkwamen in de participatiebijeenkomsten in Oudega, de schriftelijke reacties van inwoners(groepen) en belangengroepen zijn hier eveneens in meegenomen. Het gros van ingekomen

reacties uit Oudega heeft betrekking op het derde ontwikkelprincipe: ruimte voor groei in Oudega tot centrumkern.

- Bij de aanwezige inwoners van Oudega was veel overeenstemming over wat het meest waardevol aan Oudega is en wat behouden of versterkt zou kunnen worden, namelijk:
 - de aanwezige voorzieningen in het dorp;
 - het aantrekkelijke landschap dat vanuit het dorp direct toegankelijk is;
 - de recente gebiedsontwikkeling rondom de Haven en
 - de sociale samenhang tussen inwoners.

Dit zijn elementen die in alle gesprekken in meer of mindere mate aan de orde zijn gekomen.

- De reacties op de voorgestelde ontwikkelingen voor Oudega in het ROP zijn verdeeld. Een deel van de inwoners geeft aan in Oudega ruimte te zien voor meer woningen dan alleen de eigen behoefte vanuit het dorp. Daarbij worden veel kansen gezien om met de toevoeging van woningen het huidige aanbod aan voorzieningen te versterken. Een ander deel van de inwoners vindt dat er in Oudega juist alleen voor de behoefte van eigen inwoners moet worden gebouwd. Ondanks het verschil in opvatting is het merendeel van de aanwezigen het wel eens dat de uitbreiding van het dorp zich niet (alleen) moet concentreren in één groot gebied aan de noordzijde van het dorp (de plek waar in het concept-ROP een ontwikkelgebied is ingetekend). Ook ten zuiden, oosten en westen van het dorp zien de aanwezigen mogelijkheden voor toevoeging van kleine clusters van woningen.
- Daarnaast zijn de inwoners het er over eens dat de gemeente binnen haar mogelijkheden er zoveel mogelijk voor moet zorgen dat de huidige inwoners van Oudega kans maken op een nieuwbouwwoning in het dorp.
- De aanwezigen geven aan dat uitbreiding van het dorp niet ten koste mag gaan van de verkeersveiligheid.

3 Gevolgen voor het vervolgproces

3.1 Introductie vervolgproces op hoofdlijnen

Het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief wordt uiteindelijk vastgesteld als (vrijwillig) Omgevingsprogramma onder de Omgevingswet. Voor het vaststellen van een omgevingsprogramma zijn de volgende twee onderdelen verplicht:

1. een participatieproces;
2. een mer-procedure.

De mer is de wettelijke procedure die als hoofddoel heeft de effecten op de leefomgeving in beeld te brengen en volwaardig te laten meewegen bij de voorbereiding en vaststelling van een plan of project. Het resultaat van de mer-procedure is een OmgevingsEffectRapport (OER) dat inzicht geeft in de mogelijke effecten op de omgeving in brede zin, van milieu- tot sociale kwaliteit.

De eerstvolgende stap in het vervolgproces is het opstellen van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Het is een startnotitie die kan worden gezien als plan van aanpak voor het onderzoek naar de omgevingseffecten. Door de mer-procedure te starten ná de participatiebijeenkomsten was er gelegenheid om in het OER alternatieve scenario's op basis van de wensen en bedenkingen van inwoners te onderzoeken. Zo kunnen de voorlopige ruimtelijke keuzes van de gemeente in het concept-ROP worden afgezet tegen alternatieven die door inwoners en andere belanghebbenden zijn ingebracht.

In dit hoofdstuk beschrijven wij hoe de uitkomsten van de participatiebijeenkomsten worden meegenomen in het vervolgproces. Allereerst wordt in paragraaf 3.2 ingegaan op de wijze waarop de uitkomsten richting hebben gegeven aan de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het onderzoek naar de omgevingseffecten en de alternatieve scenario's die we hierin willen laten onderzoeken. Naar aanleiding van het participatietraject zijn we van plan om specifiek voor het deelgebied Boornbergum e.o. een extra stap in het proces uit te voeren. In paragraaf 3.3 gaan we hier nader op in. Tot slot schetsen we in paragraaf 3.4 hoe wij op hoofdlijnen verder gaan met ingebrachte wensen en bedenkingen t.a.v. het ontwerpproces in een latere fase én opmerkingen die betrekking hebben op aanpalende beleidsterreinen.

3.2 Gevolgen participatietraject voor het onderzoek naar de omgevingseffecten

De gemeente is van meet af aan van plan geweest om de bevindingen uit het participatieproces te gebruiken voor het Omgevingseffectrapport (OER). De reden hiervoor is dat we op die manier de voorgestelde ideeën, suggesties en kanttekeningen van direct betrokkenen volwaardig op hun effecten kunnen beoordelen. Daarvoor zullen de wensen en bedenkingen worden verwerkt in te onderzoeken scenario's in het OER. Zo kunnen de voorlopige ruimtelijke keuzes van de gemeente in het concept-ROP worden afgezet tegen alternatieven die door inwoners en andere belanghebbenden zijn ingebracht. Iedereen krijgt zo inzicht in de verschillende omgevingseffecten van de ruimtelijke keuzes in beoordeelde scenario's. Dat inzicht is nodig bij het maken van de uiteindelijke afweging.

Niet *alle* ideeën, suggesties en kanttekeningen van inwoners en belanghebbenden zijn geschikt om als alternatief scenario te laten onderzoeken in een OER. Bij het bepalen van de alternatieve scenario's die zijn opgenomen in het OER hebben de volgende overwegingen een rol gespeeld:

- Het OER is een onderzoek op een vrij hoog abstractieniveau. Kleinschalige of zeer lokale wensen zullen op het geheel van ruimtelijke ontwikkeling binnen de gemeente een klein effect hebben en leveren de gemeente daarom weinig informatie op om daarop ruimtelijke keuzes te kunnen baseren.
- Niet alle effecten van keuzes zijn 'gekend'. Dat wil zeggen dat er geen eerder onderzoek is uitgevoerd op basis waarvan een betrouwbare uitspraak kan worden gedaan over de uitwerking van een voorgestelde keuze. Ook kan het zijn dat een suggestie vanuit de inwoners niet past binnen de scope van een OER (denk bijvoorbeeld aan het verzoek vanuit enkele dorpen om inwoners voorrang te geven om nieuwe woningen te mogen betrekken).
- We kiezen er bewust voor om door middel van het OER uitersten in beeld te brengen. Met het in beeld brengen van uitersten komt er immers ook zicht op de richting van het effect van kleinere maar gelijksoortige ingrepen. Dit betekent dat twee uiterste scenario's evenveel informatie opleveren als wanneer er ook nog een middenscenario met minder extreme uitgangspunten wordt onderzocht.
- Het aantal te onderzoeken scenario's waarvoor een externe partij moet worden ingehuurd, moet in verhouding staan tot doorlooptijd en kosten van het onderzoek.

Met inachtneming van de bovenstaande overwegingen hebben de uitkomsten van het participatietraject op hoofdlijnen geleid tot de onderstaande accenten in het onderzoek naar de omgevingseffecten in de volgende fase¹.

Algemene accenten

- In het participatietraject is door inwoners veel aandacht gevraagd voor het effect van de keuzes op sociaaleconomische aspecten (cohesie, sociale voorzieningen etc.). In het OER laten we daarom de effecten van onze keuzes op sociaaleconomische beoordelingsaspecten onderzoeken.
- In het participatietraject is door inwoners veel aandacht gevraagd voor het effect van de keuzes op de verkeerssituatie. In het OER laten we de effecten van de voorgenomen keuzes onderzoeken op de verkeersdoorstroming, bereikbaarheid en verkeersveiligheid.
- In het concept-ROP zijn rondom alle dorpen (indicatief) ontwikkelgebieden voor de realisatie van woningen, energie en landschap ingetekend. In het participatietraject is meermaals aangegeven dat rondom de dorpen ook verschillende alternatieve locaties in beeld zouden moeten zijn. De gemeente laat daarom in het OER meerdere zoeklocaties voor deze ontwikkelgebieden rondom de dorpen onderzoeken, om zo inzicht te krijgen in hoe omgevingseffecten op de verschillende locaties rondom een dorp verschillen.

Specifieke accenten met betrekking tot het thema wonen

¹ Voor de volledige reikwijdte en het detailniveau van het onderzoek naar de omgevingseffecten van het ROP verwijzen wij naar de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) die op 29 oktober ter inzage is gelegd.

- In het concept-ROP was de gemeente van plan om de noodzakelijke uitbreiding van woningen buiten bestaand bebouwd gebied te concentreren in Boornbergum en Oudega. Op basis van de reacties van inwoners is ervoor gekozen om ook de omgevingseffecten te onderzoeken van een scenario waarin de noodzakelijke uitbreiding van deze woningen gelijkmatiger over de verschillende dorpen wordt verspreid. Het overgrote deel van te bouwen woningen zal in Drachten worden geconcentreerd en in beide scenario's wordt het aantal toe te voegen woningen aldaar gelijk verondersteld.

Specifieke accenten met betrekking tot het thema werken

Het participatietraject geeft geen aanleiding om alternatieve scenario's te laten onderzoeken. Daarnaast is het zo dat de keuze om de uitbreiding van het areaal bedrijventerreinen te concentreren in een gevorderd stadium is. De combinatie van beide factoren maakt dat gemeente in het OER alleen de omgevingseffecten van de voorgenomen strategie laat onderzoeken zoals opgenomen in het concept-ROP.

Invulling onderzoek omgevingseffecten thema energie

Meer dan bij het thema wonen en werken worden de ruimtelijke vraagstukken rondom energie omgeven door grote onzekerheden. Zo zijn er veel restricties als het gaat om het plaatsen van windturbines en zonneweides. Ook zorgt netcongestie ervoor dat zon- en windparken op dit moment vaak niet op het net kunnen worden aangesloten. Deze belemmeringen staan op gespannen voet met de klimaat- en energieafspraken uit het Klimaatakkoord. Om aan die doelstellingen voor het jaar 2050 te kunnen voldoen weten we namelijk één ding vrij zeker: zonder de realisatie van forse oppervlaktes aan opweklocaties voor duurzame energie kan de gemeente niet voldoen aan de opgave.

Bovenstaande geeft aan dat bij het maken van ruimtelijke keuzes op het gebied van energie rekening moet worden gehouden met veel onzekerheden. De gemeente heeft op dit moment nog geen vastgestelde bronnenstrategie die aangeeft hoe zij in 2050 op klimaatneutrale wijze wil voorzien in de totale energiebehoefte. Dit maakt dat de opgenomen ontwikkelgebieden in het concept-ROP voor zonneweides, maar vooral voor windenergie, een andere status hebben dan werken en wonen. Het ontbreken van een bronnenstrategie betekent immers dat de gemeente ook nog geen uitspraak heeft gedaan over de wenselijkheid van windturbines op het grondgebied van Smallingerland.

Vooruitlopend op bovenstaande keuze wil de gemeente in het OER meer inzicht krijgen in de omgevingseffecten van de realisatie van zon- en windenergie op verschillende locaties in de gemeente. Daarom zullen in het OER de omgevingseffecten van duurzame energie-opwek worden onderzocht voor een drietal verschillende typen locaties:

1. Zones rond Drachten en de dorpen waar duurzame energie (zon) wordt opgewekt voor eigen gebruik;
2. Zones rond en gebieden op de bedrijventerreinen (Azeven-Noord, De Haven en - in samenwerking met gemeente Opsterland - Azeven-Zuid) waar de grootste energievragers zitten. Rondom Azeven-Noord is met name plaats voor zonne-energie. Op bedrijventerrein De Haven is mogelijk plek voor windenergie. Op Azeven-Zuid is plek voor zowel zonne-energie als windenergie;

3. Energielandschappen. Hiermee bedoelen we gebieden op enige afstand van Drachten en de dorpen, waar grootschalig zonne-energie (alleen zon-PV) in combinatie met windenergie (minimaal 4 windturbines van 260 meter) kan worden opgewekt.

Opgemerkt moet worden dat hierbij op voorhand geen locaties zijn uitgesloten anders dan de locaties waar gelet op de huidige wet- en regelgeving restricties van toepassing zijn om zonneweides- en/of windturbines te realiseren. We kiezen voor deze insteek omdat wij in het participatietraject hebben gemerkt dat het draagvlak voor zonneweiden en windmolens onder inwoners in onze gemeente zeer beperkt is. Het OER willen we in deze fase van de beleidsvorming gebruiken om zicht te krijgen op de omgevingseffecten waar in overeenstemming met de huidige wet- en regelgeving überhaupt duurzame energie kan worden opgewekt. De afweging waar en langs welke strategie (bijvoorbeeld zoveel mogelijk geclusterd in een energielandschap en op bedrijventerreinen of juist verspreid) de gemeente uiteindelijk de realisatie van duurzame opwek van energie wenselijk acht, wordt mede op basis van dit inzicht uit het OER, op een later moment, en buiten het ROP om, gemaakt.

3.3 Gevolgen van het participatietraject voor het vervolgproces in Boornbergum

Het tweede onderdeel van het vervolgtraject richt zich specifiek op Boornbergum, het deelgebied waar de gevolgen van het ROP relatief groot zijn. Parallel aan én in samenhang met het onderzoek naar de omgevingseffecten van het ROP starten we vervroegd met de voorbereidingen voor een Masterplan Boornbergum. Zo houden we rekening met de breed gedragen oproep van inwoners van Boornbergum tijdens de participatiebijeenkomsten om gezamenlijk met ons en andere belanghebbenden een integraal planproces op te starten voor het hele deelgebied. In dat planproces zal aandacht zijn voor sociale en fysieke infrastructuur, verkeersveiligheid, leefbaarheid en energievoorziening.

Doordat het huidige ROP nog altijd een conceptversie betreft, zijn de ontwerpkaders voor het Masterplan Boornbergum nog niet vastgesteld. Dit vindt immers plaats op het moment dat het ROP als Omgevingsprogramma wordt vastgesteld. We willen hier niet op wachten. Niet alleen omdat dit de continuïteit en het vertrouwen van inwoners ondermijnt, maar bovenal omdat dit haaks staat op de behoefte van inwoners uit Boornbergum.

Daarom willen wij in het vervolgproces in het *Masterplan Boornbergum* samen met het dorp meerdere scenario's uit werken, namelijk:

- een scenario waarin 600 woningen in het deelgebied Boornbergum e.o. worden gerealiseerd, aansluitend op het (uiterste) scenario zoals opgenomen in het concept-ROP en
- een scenario waarin 200 woningen in het deelgebied Boornbergum e.o. worden gerealiseerd (en de overige woningen verspreid in de overige dorpen worden gerealiseerd) dat aansluit op het ingezonden Manifest Wonen en een meermaals gehoorde behoefte van inwoners uit andere dorpen om de woningen gelijkmatiger te spreiden.
- Ten slotte stellen we voor om specifiek voor Boornbergum e.o. ook een middenvariant van ca 400 woningen uit te werken. Hier kijken we dus af van de aanpak in de OER waarin alleen twee uiterste scenario's worden meegenomen. De reden is dat we met drie scenario's voor het Masterplan Boornbergum meer gevoel krijgen voor de ruimtelijke en stedenbouwkundige mogelijkheden die voor de gebiedsontwikkeling interessant, en waardevol voor de inwoners van het dorp zijn.

In het raadsvoorstel van december en de NRD zal de achterliggende keuze voor de verschillende scenario's nader worden toegelicht en onderbouwd.

De 2 uiterste scenario's die worden uitgewerkt in het Masterplan Boornbergum sluiten aan bij de scenario's die worden onderzocht in het OER. Voor deze scenario's zullen de effecten op de omgeving in brede zin, van milieu- tot sociale kwaliteit, in beeld worden gebracht. Het ROP vertrekt immers vanuit de ruimtelijke opgaven van Smallingerland als geheel (afgeleid van bestaande beleidsambities) en gaat daarmee niet alleen over Boornbergum/Kortehemmen. De planontwikkeling in Boornbergum kan niet los worden gezien van de totale ruimtelijke opgave waar de gemeente voor staat. Het niet realiseren van een deel van de opgaven in het deelgebied Boornbergum e.o. heeft immers consequenties voor andere deelgebieden in Smallingerland. Door de effecten op de omgeving hiervan voor Smallingerland als geheel gelijktijdig te onderzoeken in het OER, kan het planproces in Boornbergum tussentijds worden gevoed én kan uiteindelijk een brede integrale afweging plaatsvinden bij de uiteindelijke bepaling van een voorkeursalternatief voor de verdeling van de ruimtevraag die wordt opgenomen in het ontwerp-ROP.

3.4 Gevolgen van het participatietraject voor toekomstige plan- en beleidsvorming

Zoals aangegeven heeft de gemeente van inwoners veel reacties ontvangen die niet zozeer betrekking hebben op de ruimtelijke keuzes in het ROP, maar vooral richting kunnen geven aan de planvorming in de volgende fase. Hoewel de planvormingstrajecten die zullen volgen nadat het ROP is vastgesteld, altijd opnieuw vergezeld zullen gaan van een participatietraject, vormen de ingekomen reacties welkome input hiervoor.

Daarnaast heeft de gemeente veel reacties opgehaald die input kan vormen bij het opstellen en actualiseren van verschillende beleidsprogramma's. De opgehaalde reacties zijn intern dan ook breed gedeeld en worden momenteel bijvoorbeeld gebruikt bij het opstellen van het volkshuisvestingprogramma.

Bijlage 1: de participatieverslagen

Hieronder zijn alle participatieverslagen (zowel van de informatieavonden als de verdiepende sessies in Boornbergum en Oudega) opgenomen.

VERSLAG INFORMATIEAVOND ROP – ROTTEVALLE

Datum: 12 mei 2025

Locatie: MFC 't Werflân, Rottevalle

Aantal aanwezigen: 26 inwoners + 4 vertegenwoordigers van de gemeente

Algemeen

Op de informatieavond heeft de gemeente in de vorm van een presentatie een korte toelichting gegeven op de aanleiding, totstandkoming en de inhoud van het concept-Ruimtelijk Ontwikkelperspectief. Deze presentatie is als separate bijlage te vinden op de website.

Hieronder zijn de reacties van de aanwezigen tijdens de informatiebijeenkomst in Rottevalle samengevat.

Samenvatting van de ingebrachte punten:

1. Lelylijn

- Enkele aanwezigen gaven aan dat de Lelylijn wat hun betreft geen toegevoegde waarde heeft voor de gemeente. Er werd getwijfeld aan het belang ervan voor Rottevalle.

2. Woonbehoefte in Rottevalle

- De aanwezigen vonden het verhaal over het ROP duidelijk, maar vroegen zich af of de gemeente voldoende inzicht heeft in de specifieke woonvraag in Rottevalle.
- In Rottevalle zijn momenteel vooral particuliere ontwikkelaars actief die voor verschillende locaties woningbouwplannen voorbereiden. Enkele aanwezigen spreken hun zorgen uit of deze woningbouwplannen in voldoende mate en tempo kunnen voorzien in de vraag vanuit het dorp.

3. Woningbouw en doorstroming

- Er is een grote behoefte aan woningen voor zowel jongeren als ouderen. Aanwezigen geven aan dat door het gebrek aan nieuwbouw in de afgelopen tien jaar, veel jongeren vertrekken naar omliggende dorpen, zoals Houtgehage, en naar Drachten.
- Er zou meer aandacht moeten zijn voor doorstroming van ouderen naar kleinere woningen zodat er ruimte ontstaat voor jongeren.
- Aanwezigen constateren dat Rottevalle niet specifiek met naam wordt genoemd in het ROP, wat tot zorgen leidt over de aandacht voor het dorp. Meerdere aanwezigen pleiten voor versnelling van huidige initiatieven. De gemeente wordt opgeroepen

meer regie te pakken. Dorpsbelangen geeft aan dat ze graag samen met inwoners meedenken hoe de woningbouw te versnellen en beter aan te laten sluiten op de behoefte. Het uitzetten van een (periodieke) enquête, zo mogelijk met hulp van de gemeente, zou kunnen helpen om de behoeften van het dorp beter in beeld te brengen.

4. Toewijzing van huurwoningen

- Er werd opgemerkt dat veel huurwoningen worden toegewezen aan mensen van buiten het dorp. Dit zou de kansen voor lokale jongeren beperken.

5. Recreatie en infrastructuur

- Recreatie werd gemist als thema in het ROP. De bestaande fietspaden zijn volgens aanwezigen te smal.
- Verschillende aanwezigen zien mogelijkheden om de recreatieve potentie van Rottevalle e.o. beter te benutten. Ze vragen de gemeente bij de ruimtelijke ontwikkeling hier rekening mee te houden.
- Er werd om verduidelijking gevraagd over het geplande 'fietsrondje' (opwaardering van fietsinfrastructuur) rond de Leijen.
- De verkeersveiligheid van de fietsroute van het dorp naar de Leijen verdient aandacht.

6. Ontwikkeling van andere dorpen

- De keuze om woningbouw met name te concentreren in Boornbergum en Oudega werd begrepen, maar men vond dat Rottevalle hierbij niet vergeten mag worden. Het dorp beschikt ook over voorzieningen zoals een winkel en een bakkerij, die ondersteuning verdienen.
- De aanwezigen begrijpen dat de gemeente met een grote woningbouwopgave wordt geconfronteerd en vinden het logisch dat de gemeente er voor kiest de woningbouw te concentreren in Drachten, Boornbergum en Oudega. Aanwezigen geven aan dat dit niet ten koste mag gaan van ontwikkelingen in Rottevalle.

7. Grondbeleid

- Er werd kritiek geuit op het gemeentelijk beleid om grondposities, zoals bij de rondweg, te verkopen. Deze grond had volgens aanwezigen beter gebruikt kunnen worden voor woningbouw.

8. Duurzame energie

- Er werd gevraagd naar het beleid rondom windmolens.

9. Bedrijvigheid

- De functie 'werken' in aanloopgebieden verdwijnt volgens sommigen te vaak, wat leidt tot verlies van bedrijvigheid.

10. Landbouw en verkeer

- Er werd gevraagd of er voldoende toekomstperspectief is voor de landbouw.
- Ook werd verkeersveiligheid besproken, met name in relatie tot breed landbouwverkeer, viezigheid op de wegen, geluidsoverlast. En handhaving.

VERSLAG INFORMATIEAVOND ROP – DRACHTSTERCOMPAGNIE

Datum: 22 mei 2025

Locatie: Dorpshuis, Drachtstercompagnie

Aantal aanwezigen: 30 inwoners + vertegenwoordiging gemeente (ambtelijk en bestuurlijk)

Algemeen

Op de informatieavond over het ROP heeft de gemeente uitgelegd wat de bedoeling is van het ROP, wat de belangrijkste uitgangspunten zijn en wat het ROP voor Drachtstercompagnie betekent. De uitleg gebeurde aan de hand van een presentatie. Deze presentatie is als separate bijlage aan dit verslag toegevoegd.

Hieronder zijn de vragen en reacties van de aanwezigen tijdens de informatiebijeenkomst in Drachtstercompagnie samengevat, net als de reactie van de gemeente.

Tot de zomer gaat de gemeente op verschillende plekken in de gemeente in gesprek met haar inwoners. De feitelijke weergave van iedere bijeenkomst wordt in een verslag vastgelegd. Na de zomer deelt de gemeente een overkoepelende reactienota waarin wordt uitgelegd hoe de gemeente met alle reacties wil omgaan die zijn opgehaald in de verschillende bijeenkomsten.

Samenvatting van de besproken punten:

Vliegveld Drachten

- De aanwezigen constateren dat Vliegveld Drachten niet als ontwikkelgebied is ingekleurd in het ROP. Dat leidt tot de vraag in hoeverre de gemeente de intentie heeft om het vliegveld op de lange termijn te behouden voor Smallingerland. De aanwezigen constateren ook dat de gemeente in haar schetsen een ontwikkelgebied voor energie, landschap en werken heeft ingetekend ten oosten van het vliegveld. Dit ontwikkelgebied overlapt met de huidige aanvliegeroute van het vliegveld. De aanwezigen vragen zich af of dat ontwikkelgebied wel samen kan gaan met de aanvliegeroute van het vliegveld.
- De gemeente geeft aan dat de vastgelegde aanvliegeroute inderdaad tot hoogtebeperkingen leidt aan de oostkant van het vliegveld. Die hoogtebeperkingen zijn vooral aan de orde in het centrum van de aanvliegeroute. De beperkingen nemen snel af aan weerskanten van de aanvliegeroute, waardoor de ontwikkeling aan de oostkant van het vliegveld waarschijnlijk maar beperkt wordt belemmerd.
- De gemeente legt verder uit dat enkele jaren geleden is besloten Vliegveld Drachten te behouden voor Smallingerland. Daarom is Vliegveld Drachten ook niet als ontwikkelgebied ingekleurd op de kaart. De gemeente heeft de gronden in erfpacht uitgegeven aan Stichting Vliegveld Drachten. Deze Stichting heeft de taak om binnen de afgesproken voorwaarden en de huidige contouren in het luchtvaarbesluit het vliegveld te ontwikkelen. Op dit moment wordt onder andere verkend of aan de noordkant van het vliegveld (de zijde van de Knobben) hangarwoningen kunnen worden gerealiseerd. Op de zuidzijde van het vliegveld wordt ruimte gezien voor aan de luchthaven gerelateerde bedrijvigheid. Als beide ontwikkelingen

uiteindelijk door gaan, dan is het mogelijk dat er via bedrijventerrein A7 een ingang/toegang naar het vliegveld komt.

Groene loper

- De aanwezigen vragen zich af wat de Groene Loper is. De gemeente legt uit dat de genoemde 'Groene Loper' gaat over de wens van de gemeente om Drachtstercompagnie met een nieuwe fietsroute beter te verbinden met Drachten. De plannen hiervoor zijn nog niet concreet, onder andere omdat de gemeente voor deze fietsverbinding nog niet alle gronden in eigendom heeft.
- Een aanwezige geeft de gemeente mee om ook te kijken in hoeverre Drachtstercompagnie beter kan worden ontsloten op de fiets via bestaande wegen langs de Knobben.

Locatie van het ontwikkelgebied Drachtstercompagnie

- In de conceptversie van het ROP is aan de noordwestzijde van het dorp een ontwikkelgebied voor wonen, energie en landschap ingetekend. De aanwezigen geven dat dit gebied beter op de plek van de huidige ijsbaan kan worden getekend. Want de ijsbaan is al langer in beeld voor woningbouwplannen.
- De gemeente geeft aan dat de schetsen in het ROP indicatief zijn, vooral bedoeld om een beeld te geven van de benodigde ruimte. Het is inderdaad logisch om de locatie van de ijsbaan mee te nemen in de definitieve versie van het ROP.

Woningbouw in Drachtstercompagnie

- De gemeente legt uit dat de vraag naar woningen momenteel hoog is. De wachttijd voor een sociale huurwoning in Smallerland is op dit moment het hoogste van alle gemeenten in Fryslân. Bovendien moeten we rekening houden met woonwensen in de toekomst. Gelet op de verwachte krimp van de beroepsbevolking acht de gemeente het daarnaast wenselijk om (in beperkte mate) ook woningen in Smallerland te realiseren voor inwoners die op dit moment nog woonachtig zijn buiten de gemeente.
- De aanwezigen zijn benieuwd wat het betekent dat er in Drachtstercompagnie wordt gebouwd naar behoefte. De gemeente legt uit dat er in Drachtstercompagnie ruimte is om in haar eigen woningvraag te kunnen voorzien. Woningbouwplannen moeten zo goed mogelijk aansluiten bij de behoefte vanuit het dorp, er is op voorhand geen minimaal of maximaal aantal woningen vastgelegd.
- De gemeente geeft aan in Drachtstercompagnie maar weinig grond in eigendom te hebben. De gemeente is voor woningbouw dus ook deels afhankelijk van particuliere initiatieven.
- Een aantal aanwezigen merkt op dat de huidige plannen rondom de Steenvlinder in hun ogen niet inspelen op de behoefte vanuit het dorp. De gemeente zegt toe dit te onderzoeken. De aanwezigen geven aan dat de zorgen over de woningbouwplannen eerder bij de gemeente kenbaar zijn gemaakt, maar dat in de ogen van de aanwezigen hier door de gemeente te weinig is mee gedaan.

- De gemeente wordt gevraagd naar haar afweging voor de aankoop van het dorpscafé. De gemeente licht toe dat ze destijds het café heeft gekocht, omdat de gemeente dacht de onderliggende gronden nodig te hebben voor de ontsluiting van de woningbouw die is gedacht op de locatie van de ijsbaan. Er waren ook geen andere gegadigden.
- Inmiddels ziet de gemeente ook andere mogelijkheden om de ijsbaanlocatie te ontsluiten. Dit betekent dat sloop van het café niet per se noodzakelijk wordt geacht om op de ijsbaanlocatie woningen te realiseren.
- Op een vraag wanneer de ijsbaanlocatie zal worden ontwikkeld geeft de gemeente aan dat dit nog niet duidelijk is. Er zijn wat eerste schetsen voor de locatie. Belangrijk is dat eerst wordt bekeken wat de behoefte aan woningen is in het dorp. De gemeente geeft aan dit graag met het dorp samen te verkennen. Het uiteindelijke moment van ontwikkelen zal verder ook afhangen van de beschikbare capaciteit bij de gemeente. Er zijn momenteel veel woningbouwplannen in Smallingerland die de nodige capaciteit vragen van de gemeente.

Uitbreiding bedrijventerrein A7

- Er wordt gevraagd voor welke doelgroep de beoogde uitbreiding van het bedrijventerrein A7 is. De gemeente licht toe dat de beoogde uitbreiding allereerst noodzakelijk is om de groei van al gevestigde bedrijven in Smallingerland te kunnen faciliteren. Daarnaast wil de gemeente (in beperkte mate) ook ruimte bieden aan bedrijven die van toegevoegde waarde zijn voor de economische structuur van de gemeente. Bijvoorbeeld doordat een bedrijf een bijdrage kan leveren aan een maatschappelijke opgave waar wij als gemeente voor staan of doordat zij werkgelegenheid kan bieden voor mensen in de regio. De gemeente denkt niet aan bedrijven die een grote impact op het milieu en de omgeving hebben.
- Een aantal van de aanwezigen benadrukt dat het ook van belang is aandacht te houden voor de bestaande bedrijventerreinen. Sommige stukken van bedrijventerrein de Haven verkeren volgens aanwezigen in een verslechterde staat.
- De gemeente geeft aan zich in dit beeld te herkennen. Samen met ondernemers op de Haven wordt gewerkt aan een ontwikkelplan. De gemeente houdt daarbij rekening met het feit dat zij zelf beperkte instrumenten heeft om bijvoorbeeld eigenaren te verplichten iets aan de uitstraling van een bedrijfspand te doen. Ook geldt dat jongen/startende bedrijven het vaak niet zo erg vinden om een wat minder fraai pand tegen lage kosten te betrekken.

Energie

- Enkele aanwezigen geven de gemeente mee voorzichtig te zijn met het opofferen van landbouwgrond voor zonneparken. Ook gelet op de huidige problemen op het energienet en veranderende salderingsregels voor particulieren met zonnepanelen.
- Een aanwezige waarschuwt de gemeente voor de negatieve effecten van windmolens en het restafval voor mensen en dieren.

Overig

- Opgemerkt wordt dat het transformeren van leegstaande winkelpanden in het centrum van Drachten ook een mogelijkheid is om in de vraag naar woningen te kunnen voorzien. De gemeente geeft aan dat hier al volop ruimte voor is. De gemeente vertelt ook dat de leegstand in Drachten momenteel beperkt is.
- Een aanwezige constateert dat in andere regio's nog veel oude zandpaden aanwezig zijn waar veelvuldig door mountainbikers gebruik van wordt gemaakt. Aan de gemeente wordt de suggestie meegegeven te kijken in hoeverre ook in Smallerland de oude zandpaden kunnen worden teruggebracht of toegankelijk worden gemaakt voor mountainbikers.

Reactiekaarten

Tijdens de bijeenkomst zijn door aanwezigen ook enkele reactiekaarten ingevuld en in de ideebus gedaan. Hieronder staan die reacties uitgeschreven:

Op de vraag – Wat vindt u het meest waardevol aan uw dorp of wijk en zou u graag behouden of versterken? – kwamen de volgende reacties binnen:

- De rust & ruimte in het dorp, de 'mienskip', niet te hard groeien, ik vind het heerlijk om door het weiland en het groen naar huis te komen. Wel zou ik de groenvoorziening versterken voor bijen/vlinders/insecten/vogels.
- MFC, sportvereniging, cultuurlandschap (wandelen)
- Landschap, voorzieningen <school/sport>
- Groene omgeving, rust, gemoedelijkheid v/d mensen, groen/natuur
- MFC, school, TFS, coulisselandschap, bereikbaarheid A7-N31, we wonen hier zeer centraal, fietspad verbetering Folgerasterloane richting Houtgehage, Fietspad aan Smidswei

Op de vraag – Wat vindt u van de keuzes? Wat is goed en wat ziet u liever anders? – kwamen de volgende reacties binnen:

- Graag betere verbinding(sweg) naar Transferium Oost, veiligere route de Knobben voor fietsers of apart fietspad
- Aan de slag met woningbouw, ijsbaanlocatie is reeds eigendom gemeente, ijsbaan kan worden verplaatst ten westen van sportvelden
- Bouwen naar behoefte is goed, let op balans jongeren-seniorenwoningen en niet te groot!

Op de vraag – Welke voorwaarden zou u willen meegeven voor de ontwikkeling van het gebied waar u woont of werkt? – kwamen de volgende reacties binnen:

- Zorg voor ontwikkeling voor alle doelgroepen (jong/oud), dorpsbewoners blijven graag in het dorp.

- Ruimte voor recreatie, ruimte voor biodiversiteit
- Voor woningbouwontwikkeling rekening houden met doelgroep ouderen (doorstromen) en jongeren. In Het lint zijn er ook nog wel mogelijkheden
- Blijf aanhaken bij de inwoners

Tot slot hadden de aanwezigen de mogelijkheid om op de reactiekaarten ook overige opmerkingen aan de gemeente mee te geven. Hierop kwamen de volgende reacties binnen:

- Blijf het dorp betrekken!
- Voor bedrijventerrein meer inzetten op beter benutten bestaande locaties (De Haven) en minder op nieuwe uitleg.
- Onderzoek of energie zonnepanelen gedeeld kan worden met de burens die geen panelen hebben.

PARTICIPATIEBIJEENKOMST OUDEGA

Datum: 2 juni 2025

Locatie: 19:00 – 21:30

Aantal aanwezigen: Ca 70 belangstellenden

Algemeen

Op de informatieavond heeft de gemeente in de vorm van een presentatie een korte toelichting gegeven op de aanleiding, totstandkoming en de inhoud van het concept-Ruimtelijk Ontwikkel-perspectief. Hieronder zijn de reacties van de aanwezigen tijdens de informatiebijeenkomst in Oudega samengevat. De presentatie is als aparte bijlage bij het verslag gevoegd.

Deze avond van 2 juni is bedoeld om informatie te delen over het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief en de eerste vragen te beantwoorden. Op een tweede avond, gepland op donderdag 3 juli, is er extra tijd en ruimte om voor wie dat wil verdiepend in gesprek te gaan over het ROP. Een uitnodiging voor deze avond volgt zeer binnenkort.

Tot de zomer gaat de gemeente op verschillende plekken in de gemeente in gesprek met haar inwoners. De feitelijke weergave van iedere bijeenkomst wordt in een verslag vastgelegd. Na de zomer deelt de gemeente een overkoepelende reactienota waarin wordt uitgelegd hoe de gemeente met alle reacties wil omgaan die zijn opgehaald in de verschillende bijeenkomsten.

Samenvatting van de besproken punten

Woningbouw

- **Hoe lang duurt dit traject voordat het eerste huis staat?**

Het ROP heeft een bepaald abstractieniveau. In het gemeentelijk Omgevingsplan wordt uiteindelijk de planologische mogelijkheid geboden om woningen te kunnen bouwen. Voordat het ROP in het Omgevingsplan is vertaald, zijn we zeker twee jaar verder. Er zal bijvoorbeeld ook een goed stedenbouwkundig plan moeten worden gemaakt. De eventueel nog niet beschikbare grond zal moeten worden verworven. Daarna kan eventuele bouwgrond bouwrijp worden gemaakt en vervolgens kan de eerste woning worden gebouwd. Het duurt nog zeker drie tot vijf jaar voordat de bouw van de eerste woning kan worden gestart.

- **Er komen meer woningen dan Oudega zelf nodig heeft, komt daar nog een percentage van?**

Nee, wij hebben geen percentage. Maar wij horen ook graag van de bewoners van Oudega wat passend wordt geacht voor het dorp. De wens om te bouwen hangt, wat de gemeente betreft, vooral samen met de aanwezigheid van diverse voorzieningen in het dorp. Oudega heeft een duidelijke centrumfunctie met een school, een winkel en een bakker. Die willen we graag behouden en zo mogelijk versterken, zodat het dorp daar blijvend plezier van heeft.

- **Hoe meet je de eigen woningbehoefte?**

De gemeente heeft de eigen woningbehoefte van de dorpen en van Drachten in beeld laten brengen via een woningmarktonderzoek. De gemeente laat zo'n onderzoek regelmatig uitvoeren om steeds een actueel beeld van de vraag naar woningen in een bepaalde plaats te hebben. Bij het bepalen van de eigen woningbehoefte spelen de leeftijdsopbouw van de bevolking en het verschil tussen verhuizingen uit en naar Oudega een rol.

Naast de eigen woningbehoefte kan de gemeente ook een ambitie hebben om meer woningen te realiseren, bijvoorbeeld omdat het leerlingaantal van de school vermindert of omdat het aantal klanten voor winkelvoorzieningen kleiner wordt. Door meer bij te bouwen dan op basis van de eigen woningbehoefte noodzakelijk is, kun je het draagvlak voor voorzieningen vergroten.

De bouw van woningen wordt bemoeilijkt door de regelgeving op het gebied van stikstof. Oudega ligt dicht bij het Natura 2000-gebied Alde Feanen. Dat gebied is zeer gevoelig voor een hoge stikstofneerslag. Omdat de bouw van woningen maar vooral ook het gebruik van woningen leidt tot een hogere stikstofuitstoot, kan er maar beperkt per

jaar worden bijgebouwd. In het ROP gaat het voornamelijk over waar we woningen willen bouwen en niet zozeer over de te bouwen aantallen per jaar.

- **Komt er ook een gebied zoals De Peinder Mieden?**

Het is niet waarschijnlijk dat een nieuwe 'Peinder Mieden' wordt gerealiseerd, omdat dit veel ruimte vraagt. Provincie Fryslân maakt een dergelijke ontwikkeling ook niet eenvoudig mogelijk. De Peinder Mieden kon worden gerealiseerd omdat de nieuwe woningeigenaren wilden bijdragen aan het beheer van het kleinschalig landbouwgebied, dat voor de landbouw steeds minder interessant was geworden. Omdat een belangrijk deel van de Peinder Mieden niet geschikt was als nieuw woongebied (vanwege de grote milieuzone rond industrieterrein De Haven), is toen gekozen voor een concept van 'wonen in de natuur'. Maar op 3 juli – tijdens de tweede bijeenkomst – kunnen we hier natuurlijk verder over praten.

Verkeer

- **Hoe zit het met het verkeer, want ik verwacht veel extra auto's.**

Woningbouw leidt altijd tot extra verkeer. Bij het ontwikkelen van woningbouwplannen wordt altijd naar de effecten op het verkeer worden gekeken. Zo nodig moeten als gevolg van die effecten maatregelen worden genomen, zoals bijvoorbeeld een extra ontsluitingsweg of verbetering van een bestaande weg. Bij een woningbouwplan zal de gemeente dan zo nodig ook een mobiliteitsplan opstellen. Bij verkeer is altijd aandacht voor voetgangers, fietsers en autoverkeer.

- **Worden hier dezelfde normen gehanteerd als in de Randstad?**

Mobiliteit is een weerbarstig vraagstuk. De norm voor mobiliteit die we in Smallingerland toepassen, is anders dan in de Randstad. Bij het bepalen van de toe te passen norm, kijken we naar de beschikbaarheid van vervoersalternatieven. In de groten steden in de Randstad is bijvoorbeeld meer openbaar vervoer beschikbaar. Daar reken je dan met minder parkeerplaatsen en vervoersbewegingen per woning dan in een dorp in Smallingerland.

- **Voor energie en bedrijven worden oppervlaktes genoemd. Voor wonen niet. Waar moeten we aan denken?**

De benodigde ruimte voor het aantal woningen is onder andere afhankelijk van woningtypes en kavelgroottes. Waar in Oudega behoefte aan is, kunnen we op 3 juli langer bij stil staan. Een gemiddelde dorpse woonwijk bestaat uit ongeveer 20 woningen per hectare.

Energie

- **Opwekking van energie, 30 tot 35 hectare. Gaat dat dan om zonneparken op de grond? En waarom geen windenergie?**

In het kader van de Regionale Energie Strategie heeft de gemeente in regionaal verband afspraken gemaakt over hoeveel duurzame energie er in 2030 moet worden opgewerkt. Wij gaan er vanuit dat de afspraken tot 2030 met zonneparken worden gerealiseerd, aangezien de provincie nog geen uitgewerkt beleid heeft voor windenergie. In het ROP probeert de gemeente ook de ruimtevraag in beeld te krijgen voor de lange termijn. Hierbij is rekening gehouden met de landelijke afspraak om in 2050 energie-neutraal te zijn. Om aan deze afspraak te kunnen voldoen zal na 2030 de hoeveelheid energie die duurzaam wordt opgewekt verder moeten groeien. Wij verwachten dit niet alleen met zonneparken te kunnen invullen. Daarom is in ROP ook gekeken waar in de gemeente ruimte zou kunnen zijn om windmolens te plaatsen.

In het licht van bovenstaande moet worden opgemerkt dat de beschikbare capaciteit op elektriciteitsnetwerk op dit moment een belemmering vormt om aan de bovengenoemde afspraken te kunnen voldoen. Er is onvoldoende ruimte op het net om nieuwe zonneparken aan te sluiten.

- **Komen de zonneparken in het zicht te liggen?**

Nee, dat hoeft niet. De ambitie van de gemeente is om zonneparken onderdeel te laten zijn van landschapsversterking en -ontwikkeling. Dat betekent dat naast de aanleg van een zonnepark ook flink geïnvesteerd wordt in de ontwikkeling van het landschap. Met die landschapsversterking kunnen zonneparken ook goed aan het zicht worden onttrokken. In het houtsingelgebied zijn er al sterke landschappelijke structuren die het gemakkelijker maken om zonneparken uit het zicht te plaatsen. Maar ook in het veenweidegebied zijn dergelijke gebieden in te richten.

- **De gemeente zegt in het ROP dat ze geen zonneparken in natuur wil en tegelijkertijd wil de gemeente wel zonneparken met natuur ontwikkelen. Hoe zit dat?**

De gemeente wil geen zonneparken in *bestaande* natuurgebieden. De gemeente ziet in sommige delen van de gemeente, bijvoorbeeld op plekken waar de landbouw niet goed vooruit kan door natte omstandigheden en hoge waterpeilen, kansen om juist natuur te ontwikkelen. Dat kan dan in combinatie met zonneparken.

Natuur

- **Wat zijn de plannen voor de ontwikkeling van de Hegewarren en waarom daar geen woningbouw?**

In het recente verleden zijn tezamen met in- en omwonenden meerdere schetsplannen opgesteld voor de ontwikkeling van de Hegewarren. Uiteindelijk hebben provincie en gemeente gekozen voor het scenario 'Open en natuurlijk'. Dat plan gaat uit van natuur in combinatie met recreatief gebruik. Op dit moment loopt een onderzoek naar mogelijkheden voor moerasontwikkeling en naar het type en omvang dag- en verblijfsrecreatie dat binnen dit gebied mogelijk gemaakt kan worden. Ergens volgend jaar wordt dit afgerond.

Het is zeer de vraag of dit gebied geschikt is voor woningbouw in de zin van tientallen woningen. Daarvoor ligt het gebied wat teveel op het 'voeteneind'. Het ligt tamelijk ver van voorzieningen en de ontsluiting is niet echt gericht op het verkeer dat door een flinke woonbuurt wordt gegenereerd. Aanpassing van die ontsluiting is vanwege de slappe ondergrond ook vrij duur. De ontwikkeling van de Hegewarren is eigenlijk geen onderdeel van het ROP. In samenspraak tussen provincie, gemeente en Wetterskip Fryslân wordt nu een concreet plan gemaakt dat uitgaat van het eerder al genoemde scenario.

Input vanuit de reactiekaarten

Wat vindt u het meest waardevol aan uw dorp of wijk en zou u graag behouden of versterken?:

- Dorpse schaal;
- Rust;
- Ruimte;
- Sfeer;
- Goede voorzieningen.

Wat vindt u van de keuzes? Wat is goed en wat ziet u liever anders?:

- Minder woningen, alleen voor de eigen behoefte;
- Juist goed wat meer woningen, extra woningen is belangrijk voor voorzieningen en extra stimulans voor de recreatie
- De noordkant van het dorp ligt het meest voor de hand voor woningbouw

Welke voorwaarden zou u willen meegeven voor de ontwikkeling van het deelgebied waar u woont of werkt?:

- Een goede digitale bereikbaarheid/glasvezel voor Oudega;
- Woningen voor ouderen en woonvormen die 'elkaar helpen' stimuleren

- Ruimte voor inwoners om gezamenlijk of zelfstandig een eigen, duurzame woning te bouwen (zoals Peinder Mieden, maar dan met kleine(re) kavels
- Goede verbinding met het openbaar vervoer
- Appartementen en lage hoogbouw zou passen in het gebied rond de school
- Goede afwisseling tussen huur- en koopwoningen en juist wat meer in het lagere segment (we hebben al veel dure woningen).
- Ruimte voor een buurt- of wijkbatterij
- Ruimte voor combi van wonen en werken

Overige opmerkingen:

- Wat zijn de mogelijkheden voor een mantelzorgwoning op eigen erf?
- Hoe gaan we de bestaande woningen meer energieneutraal maken

VERSLAG INFORMATIEAVOND ROP – BOORNBERGUM

Datum: 4 juni 2025

Locatie: Dorpshuis 't Bynt, Boornbergum

Aantal aanwezigen: ongeveer 270 inwoners en belangstellenden + vertegenwoordiging gemeente (ambtelijk en bestuurlijk)

Algemeen

Op deze informatieavond over het ROP heeft de gemeente uitgelegd wat de bedoeling is van het ROP, wat de belangrijkste uitgangspunten zijn en wat het ROP voor Boornbergum en omgeving betekent. De uitleg gebeurde aan de hand van een presentatie. Deze presentatie is als separate bijlage aan dit verslag toegevoegd.

Deze avond van 4 juni is bedoeld om informatie te delen over het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief en de eerste vragen te beantwoorden. Op een tweede avond, gepland op woensdag 9 juli, is er extra tijd en ruimte om voor wie dat wil verdiepend in gesprek te gaan over het ROP. Een uitnodiging voor deze avond volgt zeer binnenkort.

Hieronder zijn de vragen en reacties van de aanwezigen tijdens de informatiebijeenkomst in Boornbergum samengevat, net als de reactie van de gemeente.

Tot de zomer gaat de gemeente op verschillende plekken in de gemeente in gesprek met haar inwoners. De feitelijke weergave van iedere bijeenkomst wordt in een verslag vastgelegd. Na de zomer deelt de gemeente een overkoepelende reactienota waarin wordt uitgelegd hoe de gemeente met alle reacties wil omgaan die zijn opgehaald in de verschillende bijeenkomsten.

Samenvatting van de besproken punten

Algemeen

- **In hoeverre is dit plan nu een concept of is het al definitief?**

De gemeente noemt het stuk geen plan maar een perspectief. Want het ROP geeft weliswaar richting, maar er zitten geen concrete plannen in. Het stuk is ook niet definitief. De komende tijd gaat de gemeente langs alle dorpen en andere belanghebbenden. De inbreng die daar wordt geleverd, neemt de gemeente mee bij de verdere verfijning van de plannen. Bovendien worden de omgevingseffecten van de plannen onderzocht in een omgevingseffectrapport (OER). In dat onderzoek kan de gemeente alternatieve ideeën meenemen die tijdens de gesprekken naar voren komen. Deze ideeën worden dan ook onderzocht als volwaardige optie.

- **Waar komen de getallen die onder de afspraken liggen die de gemeente heeft gemaakt, zoals het aantal van 1500 woningen of de hectares voor bedrijventerreinen?**

De gemeente legt uit dat dit afspraken zijn die in de regio worden gemaakt met buurgemeenten en provincie. Voordat deze afspraken worden gemaakt, worden eerst onderzoeken gedaan door onderzoeksbureaus of wetenschappelijke instellingen. Op basis van die onderzoeken worden aantallen bepaald en afspraken gemaakt. Het College van B&W heeft de afspraken opgenomen in haar collegeakkoord dat ook door de gemeenteraad is onderschreven.

Woningbouw:

- **Heeft de gemeente al enig idee hoe ze de woningen wil bouwen?**

De gemeente legt uit dat het ROP daarvoor nog te abstract is. Het ROP heeft een groot zoekgebied aan waar ruimte gezocht wordt voor wonen, voor energie en voor landschapsversterking. De daadwerkelijke plannen worden gemaakt met Boornbergum (en Oudega als andere centrumkern) samen. De gemeente wil juist plannen maken die ook rekening houden met de wensen en opgaven en ideeën die in het dorp leven.

- **Kan het aantal van 600 woningen ook omlaag, want het dorp is al flink gegroeid en het dorpse karakter is belangrijk?**

Het aantal woningen is geen doel op zich en staat ook niet vast. Het aantal kan omlaag, maar dat heeft ook consequenties voor de gemeente. In dat geval worden de gemaakte afspraken niet gehaald en kan de gemeente niet aan de woonbehoefte voldoen. Of er moeten meer woningen op een andere plek worden gebouwd.

Er is vaak gedacht dat er een eind zou komen aan de groei. Maar de praktijk blijkt weerbarstiger. Nog steeds is er vraag naar woningen. Dus de opvattingen van jaren geleden moeten we heroverwegen in de huidige tijd. De gemeente voelt zich wel verplicht naar de inwoners en de jongeren toe om te zorgen voor voldoende goede woningen.

De gemeente begrijpt de zorgen over het dorpse karakter en wil graag in gesprek over de voorwaarden waaraan de woningbouw zou moeten voldoen. Niet voor niets is in het ROP al gesteld dat Boornbergum als dorp herkenbaar moet blijven. Boornbergum wordt niet vast gebouwd aan Drachten. De groene buffer tussen Drachten en Boornbergum is al eerder toegezegd en die is ook in het ROP opgenomen.

- **Kunnen we niet veel meer inbreiden in Drachten in plaats van uitbreiden bij Boornbergum?**

De gemeente kiest voor inbreiden voordat ze kijkt naar uitbreiding. In Drachten is niet voldoende ruimte om alle woningen te kunnen bouwen waar vraag naar is. Er zijn niet zoveel braakliggende terreinen en ook in Drachten wil de gemeente een fijne en gezonde leefomgeving realiseren. Dus niet al het groen kan worden opgeofferd voor woningbouw. Uitbreiding is noodzakelijk.

- **Kunnen we niet beginnen met bouwen aan de andere kant van de A7?**

De sprong over de A7 is aan de orde als de gemeente in een keer heel veel woningen kan en moet bouwen, rond de 4000. Zoveel woningen zijn nodig, omdat dan een zelfstandige woonwijk kan ontstaan met voorzieningen. Het is sociaalmaatschappelijk onwenselijk om slechts een klein deel te bouwen in een gebied waar nu geen voorzieningen zijn en de A7 een ruimtelijke belemmering vormt richting Drachten.

- **Kunnen we niet alle te bouwen woningen verdelen over alle dorpen?**

In alle dorpen is er ruimte voor woningbouw. In de meeste dorpen kiest de gemeente voor kwalitatieve groei, dus woningbouw dat in aantal en type die past bij het dorp. In de twee centrumkernen Oudega en Boornbergum kiest de gemeente voor extra woningen, meer dan de behoefte van het eigen dorp. Dat doet de gemeente om de centrumfunctie van beide dorpen te versterken. Zo legt de gemeente een stevige basis voor de voorzieningen die er zijn in de dorpen en voorzieningen die misschien nog komen met de groei van beide dorpen.

- **Zijn er nog beperkingen voor het bouwen van de woningen, bijvoorbeeld door stikstof?**

Stikstof speelt in Smallingerland gelukkig nog geen grote belemmerende rol bij de woningbouwprojecten van de afgelopen jaren. Op het moment dat de plannen concreter worden en er een beeld is van de plek(ken) en de aantallen woningen, zal de gemeente ook onderzoek moeten doen naar stikstofuitstoot. Overigens speelt ook netcongestie een rol. Doordat ons energienetwerk overbelast is, is het steeds vaker onzeker of woningen op het energienetwerk kunnen worden aangesloten.

- **Kunnen we de omvang van de kavels beperken, zodat er meer ruimte komt voor openbaar groen?**

De aanwezigen waarderen de ambitie om in de plannen ruimte te geven voor sociale huur. Ook wordt er een oproep gedaan om na te denken over de omvang van kavels in de vrije sector. Niet om meer woningen op hetzelfde oppervlak te kunnen bouwen, maar om meer ruimte te vinden voor openbaar groen waar iedereen van kan genieten.

- **Kunnen inwoners voorrang krijgen bij een woning?**

Een aantal jaren geleden mocht de gemeente geen voorrang geven aan lokale inwoners. Hoe de situatie nu is, moet worden nagegaan. Mochten die mogelijkheden er zijn dan wil de gemeente kijken hoe dat kan worden ingevuld.

Verkeer

- **Hoe gaat de gemeente om met het verkeer en de infrastructuur in het ROP als er zoveel woningen bij komen?**

Het dorp voelt nu al de overlast van (te) veel verkeer. De Nijewei wordt vaak gebruikt als sluiproute en door omrijders van de A7. De gemeente zal bij de uitwerking van de plannen zeker

rekening houden met het verkeer. Onderdeel van de plannen is natuurlijk een goede ontsluiting. Om daar precieze en goede antwoorden op te kunnen geven, moeten de plannen een slag verder worden gebracht. De gemeente wil daar ook de kennis en de ideeën van de inwoners bij betrekken. Het ROP is te abstract om op dat schaalniveau al de goede uitspraken te doen.

- **Op de kaart staat een rode pijl met een fiets. Wat betekent dat?**

Deze pijl duidt de snelfietsroute naar Drachten aan. Dit fietspad is een al langer gekoesterde wens die de gemeente graag wil realiseren.

Energie

- Een van de aanwezigen wil graag informatie toesturen over de duurzaamheid van windturbines. Die informatie is welkom bij de gemeente. Voor de volledigheid wordt gemeld dat bij Boornbergum geen windturbines zijn gepland.
- **Is zon op land nog wel mogelijk en verstandig? Hagelbuien zijn een risico voor zonnepanelen.**

Het Rijk en de provincie staan op dit moment zonneparken op landbouwgrond niet toe. Dat standpunt is wat aan verandering onderhevig, omdat de gemaakte afspraken in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES Fryslân) wel voor 2030 moeten worden nagekomen. Uiteraard is de gemeente ook voor zon op dak of boven parkeerplaatsen, want dan is er sprake van dubbel of meervoudig grondgebruik. Dat past bij de uitgangspunten van het ROP.

Als we als land duurzaam willen worden, moeten we ook allemaal de nadelen van deze doelen accepteren. Rijk, provincies en gemeenten hebben het Klimaatakkoord ondertekend. Nederland wil in 2050 CO₂-neutraal zijn. Een ingewikkelde opgave met keuzes die ook een keerzijde hebben. De opgave kent ook veel onzekerheden, daarom is in het ROP op dit punt ook nog veel open gelaten.

- **Hoe zit het met het ‘Spaanse’ zonnepark dat twee jaar geleden het dorp overviel?**

Destijds was 95% tegen een zonnepark zo dicht bij het dorp. De gemeente kijkt nu veel breder naar de ontwikkeling van zonneparken. Een zonnepark kan onderdeel zijn van landschapsversterking, zoals dat in het ROP staat verwoord. Dat speelt bij Boornbergum, maar bijvoorbeeld ook in het veenweidegebied. Daar kan een zonnepark gecombineerd worden met de ontwikkeling van nieuwe natuur. Een groot verschil met twee jaar geleden is dat nu de opwek van energie even belangrijk is als de ontwikkeling van landschap. Destijds lag de nadruk op de energieopwek.

Lelylijn en werkgelegenheid

- **Hoe reëel is de komst van de Lelylijn?**

Het Rijk heeft onlangs een deel van het geld dat voor de Lelylijn was gereserveerd doorgeschoven naar de Nedersaksenlijn. Toch is de Lelylijn nog wel onderdeel van het rijksbeleid en wordt de lijn ook opgenomen in de Nota Ruimte. De ambitie voor de Lelylijn is er dus nog steeds, geld voor de aanleg ervan is er op dit moment niet voldoende.

- **Waarom willen we de Lelylijn? De demografische ontwikkeling in Fryslân (dalend aantal inwoners in de toekomst) staat toch haaks op deze lijn en de bijbehorende woningbouw-aantallen?**

Niet iedereen in de zaal is enthousiast over de Lelylijn. De gemeente legt uit dat de vier grote kernen van Fryslân (Sneek, Heerenveen, Drachten en Leeuwarden) samen hebben geconstateerd dat er geïnvesteerd moet worden in het tegengaan van de dubbele vergrijzing (meer ouderen die langer leven). Anders komt de regio en de provincie in een neerwaartse spiraal. Dat betekent, los van de Lelylijn, dat ook Smallingerland wil en moet investeren in woningbouw, in economie en in infrastructuur om een aantrekkelijke woonplek te zijn voor (jongere) inwoners. Waar de bereikbaarheid goed is, zeker via het spoor, ontstaat reuring en activiteit.

- **Als we zoveel vergrijzing krijgen en ouderen die stoppen met werken, waarom hebben we dan extra bedrijventerreinen nodig?**

In het ROP zit niet zoveel extra ruimte voor bedrijventerreinen. Alleen de ontwikkeling bij Azeven-Noord die al in de bestaande afspraken zit. Dit bedrijventerrein is bedoeld om groeiende bedrijven uit de gemeente de ruimte te geven en voor nieuwkomers in de gemeente. Zo kan de gemeente ruimte geven aan economische groei. Voor de andere bedrijventerreinen, zoals De Haven, wordt gekeken of door herstructurering ook inbreidingsruimte mogelijk is.

Input vanuit de reactiekaarten

Wat vindt u het meest waardevol aan uw dorp of wijk en zou u graag behouden of versterken?:

- Dorpse karakter: kleinschalig en overzichtelijk;
- Landelijke uitstraling, veel groen in het dorp;
- Sociale cohesie en verbondenheid; iedereen kent elkaar;
- Biodiversiteit en natuur;
- Rust;
- Ruimte, uitzicht, openheid;
- Historie;
- Coulisselandschap.

Wat vindt u van de keuzes? Wat is goed en wat ziet u liever anders?:

- Eerst de infrastructuur op orde, dan bouwen;
- Goede ontsluiting en routes voor doorgaand verkeer richting A7;
- Respecteer het recreatieve gebruik Heide/Skeanewei en houd de weg autoluw;
- Goede groene buffer en geen hoogbouw aan de rand van de eventuele nieuwe woonwijken;
- Compenseer woningbouw met natuurontwikkeling en investeringen in natuurbehoud;
- Minder woningen;
- Geen zonnepark;
- Extra bedrijvigheid mag ook het MKB zijn, en niet alleen industrie.

Welke voorwaarden zou u willen meegeven voor de ontwikkeling van het deelgebied waar u woont of werkt?:

- Bouw woningen voor de vraag en zorg voor meer diversiteit zodat er doorstroming komt in het dorp, dat is belangrijk voor de leefbaarheid; denk aan starters, senioren, woongroepen, zorgwoningen en focuswoningen. Zowel koop als huur.
- Een collectief met woningen voor ouderen, zoals een knarrenhof.
- Voldoende sociale huur, ook als het financieel ingewikkeld is;
- Goede fietsroutes;
- Sportvoorzieningen versterken als er zoveel woningen komen. Idee: oude melkfabriek als plek voor een sportschool voor iedereen;
- Een gezondheidscentrum met huisartsenpraktijk;
- Goede verkeersremmende maatregelen;
- Geen eentonige wijken met veel dezelfde woningen;
- Hou het ruimtelijk en met ruimte voor groen/natuur;
- Ontsluiting: ontlast de bestaande wegen.

Overige opmerkingen:

- Moet energieopwek (een zonnepark) altijd in de buurt van waar de energie gebruikt wordt?
- De Lelylijn lijkt randvoorwaardelijk voor de keuzes van de gemeente. Maar de komst is zeer onzeker.
- Wat gebeurt er met het Fries Congrescentrum Drachten? Nergens in de regio is zo'n grote hal voor paarden.
- Is er ook een minimum aantal woningen?
- Is er ruimte voor financiële compensatie als het uitzicht verandert (van weiland naar woningen)?
- Wordt eventuele opwek van energie /een zonnepark commercieel geregeld?

PARTICIPATIEBIJEENKOMST DE VEENHOOP EN GOËNGAHUIZEN

Datum: 11 juni 2025

Locatie: Kantine korfbal Atijd Kwiek in De Veenhoop

Aantal aanwezigen: circa 60

Algemeen

Op de informatieavond heeft de gemeente in de vorm van een presentatie een korte toelichting gegeven op de aanleiding, totstandkoming en de inhoud van het concept-Ruimtelijk Ontwikkel-perspectief (ROP). Hieronder zijn de reacties van de aanwezigen tijdens de informatiebijeenkomst in De Veenhoop en Goëngahuizen samengevat. De presentatie is als aparte bijlage bij het verslag gevoegd.

Hieronder zijn de vragen en reacties van de aanwezigen tijdens de informatiebijeenkomst in Boornbergum samengevat, net als de reactie van de gemeente.

Tot de zomer gaat de gemeente op verschillende plekken in gesprek met haar inwoners. De feitelijke weergave van iedere bijeenkomst wordt in een verslag vastgelegd. Na de zomer deelt de gemeente een overkoepelende reactienota waarin wordt uitgelegd hoe de gemeente met alle reacties wil omgaan die zijn opgehaald in de verschillende bijeenkomsten.

Samenvatting van de besproken punten

Kwaliteit van de leefomgeving

- **Wat is 'kwaliteit van de leefomgeving'?**
Kwaliteit van de leefomgeving is één van de uitgangspunten voor de ruimtelijke keuzen in het ROP. Het vormt een breed begrip waarmee we uitdrukken wat we mooi en belangrijk vinden om te koesteren in onze omgeving en waarmee we in hoge mate rekening houden bij nieuwe ontwikkelingen.
- **Schriftelijke reactie** tijdens de avond:
 - Ruimte en weidsheid zijn belangrijke kenmerken om te behouden (2x)

Woningbouw

- **Kan er – vanwege het gebrek aan ruimte - ook meer in de hoogte worden gebouwd?**
Meer gestapelde bouw vormt zeker een mogelijkheid om het aantal woningen per ha te kunnen vergroten. Met name in het centrum van Drachten is dat een goede mogelijkheid, maar ook in de dorpscentra kan aan het bouwen van appartementengebouwen worden gedacht.
- **Krijgt de Veenhoop ook een plek voor woonuitbreiding?**

Nee, op De Veenhoop wordt alleen gebouwd naar 'aard en schaal' passend bij het dorp. Dat betekent dat op basis van behoefte in het dorp kan worden gebouwd. Er is geen noodzaak om extra woningen te bouwen om daarmee bestaande voorzieningen in stand te kunnen houden.

De gemeente denkt in verband met de grote vraag naar woningen wel na over de mogelijkheid om vrijkomende agrarische erven te benutten voor woningbouw. Nu zijn de mogelijkheden daarvoor zeer beperkt. Wanneer een boer nu stopt met het agrarisch bedrijf, dan kan de gemeente in ruil voor het afbreken van 'ontsierende' en vaak verouderde stallen de mogelijkheid bieden om op het erf een nieuwe woning naast de voormalige bedrijfswoning te bouwen. Daarvoor moet dan ten minste 1.000 m² worden afgebroken. Wordt meer dan 3.000 m² afgebroken dat mogen er op basis van het provinciaal beleid twee woningen worden bijgebouwd. Dit heet de rood-voor-rood-regeling. De ervaringen met deze woningbouw zijn niet altijd even goed, omdat een of twee extra woningen op een voormalig agrarisch erf soms wat 'verdwaald' in de ruimte komen te staan. De gemeente onderzoekt nu in samenspraak met de provincie of dergelijke erven ook intensiever kunnen worden bebouwd waardoor de beschikbare ruimte beter wordt benut en de ruimtelijke kwaliteit wordt vergroot. Er wordt daarbij niet aan een specifieke leeftijdsgroep gedacht.

- **Schriftelijke reactie** tijdens de avond:
 - Goed idee om ruimere mogelijkheden voor wonen op het boerenerf mogelijk te maken (3x).
 - Meer bewoners en minder recreanten.

Energie

- **We willen geen windturbines! En ook geen zonneparken!**

Als samenleving willen we in 2050 geheel zijn overgestapt naar het gebruik van duurzaam opgewekte energie. De gemeente moet als eerste stap voor 2030 op grond van afspraken die in het kader van de RES (Regionale Energiestrategie) zijn gemaakt, voldoende duurzame energie opwekken vergelijkbaar met de opwek van een zonnepark van ca 35 à 40 ha. Die energie-opwek zou ook met behulp van windturbines kunnen plaatsvinden. Die nemen veel minder ruimte in beslag. Om een vergelijkbare hoeveelheid windenergie te kunnen opwekken zijn dan meerdere windturbines nodig. We zullen ergens in onze gemeente die zonneparken of windturbines moeten plaatsen.

Het begint natuurlijk met het verminderen van de energievraag, bijvoorbeeld door isolatie en efficiëntere apparatuur. Energie die je niet verbruikt, hoeft je ook niet op te wekken. Daarna kiezen we voor het zoveel mogelijk zelf opwekken van energie op het eigen dak. Helaas kan de gemeente eigenaren van bestaande daken niet dwingen om die met zonnepanelen te beleggen. Bij nieuwbouw kan dat wel. Als daken onvoldoende opbrengen, zullen we in de ruimte plekken moeten aanwijzen. Dat doen we bij voorkeur nabij de afnemers, dus nabij Drachten en de dorpen. Daarom zijn nabij Drachten en verschillende andere dorpen gebieden voor energieopwek aangewezen waar we verder zouden moeten onderzoeken hoe die opwek dan het beste kan worden vormgegeven. De belangrijkste locaties zijn de bedrijventerreinen De Haven en Azeven. Maar ook bij grootschalige woningbouwlocaties kan zonne-energie worden opgewekt.

Welke vorm van opwek wordt gekozen, is een kwestie van diverse criteria, onder andere de beschikbaarheid van ruimte, maar ook hinder. Verder speelt op dit moment ook de zogenaamde

netcongestie: niet alle opgewekte stroom kan via het stroomnet worden getransporteerd, omdat er soms meer aanbod van stroom is dan vraag naar stroom. Liander sluit daarom op dit moment ook geen nieuwe zonneparken en windturbines aan.

- **Waarom windturbines langs het Polderhoofdkanaal? Dat is toch veel te ver weg?**

Ruimtelijk/landschappelijk gezien worden opstellingen van windturbines op een lijn als het minst storend ervaren. Binnen onze gemeente zijn verschillende lange lijnen aanwezig die in aanmerking zouden kunnen komen voor zo'n lijnopstelling, namelijk de A7, de Wâldwei en het Polderhoofdkanaal.

Uitgangspunt is dat energie wordt opgewekt in de buurt van de vraag naar energie, dus bij voorkeur binnen of nabij de bebouwde omgeving. Het plaatsen van meerdere windturbines langs het Polderhoofdkanaal is vanuit de die invalshoek dan niet de meest logische keuze. In het ROP is aangegeven dat het plaatsen van windturbines op of nabij onze bedrijventerreinen in Drachten (De Haven en Azeven-Noord) ook tot de mogelijkheden behoren.

- **Waarom geen kernenergie?**

Het rijk neemt het besluit of ook kernenergie tot de toekomstige mogelijkheden behoort. De gemeente heeft daar niet zoveel invloed op.

- **Komen de zonneparken in het zicht te liggen?**

In ons landschap zijn gebieden te realiseren waar zonneparken zoveel mogelijk aan het zicht kunnen worden onttrokken. Het houtsingellandschap is daarvoor geschikt, vooral wanneer de singels dan zo worden versterkt/verbreed dat je bij voorkeur ook in de winter niet of nauwelijks ziet dat er een zonnepark achter ligt.

Maar ook in het veenweidelandschap zijn mogelijkheden. Je zou een nieuw soort petgatengebied kunnen maken vergelijkbaar met het gebied Petgaten De Veenhoop, waarbij dan geen water wordt gegraven, maar waarbij een zonnepark tussen de bomen wordt geplaatst. Dat is dan min of meer vergelijkbaar met een park binnen een houtsingelgebied. Plaatsen in het veenweidegebied die zich daar in de toekomst het beste voor lenen, zijn gebieden die mogelijk op termijn minder geschikt zijn voor landbouw. Vanwege de noodzaak om de maaiveldvaling en CO₂-emissie in het veenweidegebied te verminderen, worden momenteel bij Wetterskip Fryslân en provincie Fryslân plannen gemaakt om de polderpeilen in dit gebied te verhogen. Vanwege de behoefte om dan in grote hetzelfde peil te hanteren, zullen dan vast gebieden ontstaan die voor de landbouw vrijwel of geheel ongeschikt zijn. Energieopwekking zou dan wellicht wel mogelijk zijn. Uiteraard kan een dergelijk park door middel van beplanting aan het zicht worden onttrokken. Belangrijk is dat bij deze ontwikkelingen het opwekken van energie niet het hoofddoel is (zoals we hebben gezien bij reguliere zonneparken) maar een van de doelen, naast bijvoorbeeld natuur- of landschapsversterking.

- **Is er ook ruimte voor kleine windmolens?**

De gemeenteraad heeft nog niet zo lang geleden het bestemmingsplan kleine windturbines in Smallerland vastgesteld. Dat plan biedt de mogelijkheid om één of maximaal twee kleine windturbines bij boerderijen te plaatsen. De ashoogte van dergelijke turbines is niet hoger dan 15 m. Een voorwaarde voor vergunning is dat de elektriciteit van de turbines in grote lijnen ten behoeve van het agrarisch bedrijf moet worden geproduceerd.

- **Hoe verloopt de verduurzaming van gebouwen in onze gemeente?**

Er is geen gemeentelijk plan aan de hand waarvan de verduurzaming van onze gemeente planmatig wordt uitgevoerd, gebouw voor gebouw. De gemeente geeft wel advies aan woningeigenaren (via een adviseur woningverduurzaming) en kan helpen bij het verduurzamen van woningen (via de inzet van energiecoaches en fixteams). Verder zijn er driemaandelijks inloopavonden van het Energiecafé en helpt de gemeente bij het aanvragen van subsidies (provinciale en rijkssubsidies). De gemeente heeft geen compleet beeld van de huidige stand van zaken op het gebied van de voortgang van de verduurzaming.

Voor het eind van volgend jaar moet de gemeente op grond van de Omgevingswet een warmteprogramma opstellen, waarin is aangegeven hoe de gemeente de verduurzaming van de gebouwverwarming wil verbeteren. Op dit moment wordt aan het opstellen van dat programma gewerkt.

- **Schriftelijke reactie** tijdens de avond:

- In het rapport worden verschillende lange lijnen genoemd voor windturbines. Denk ook aan de kade langs de Wide Ie tussen De Veenhoop en Smalle Ee en langs de kade van de Kromme Ie.

Hegewarren

- **Hoe staat het met de plannen voor de ontwikkeling van de Hegewarren?**

In het recente verleden is een schetsplan opgesteld hoe de Hegewarren verder ontwikkeld kan worden. De gemeenteraad en provinciale staten hebben toen gekozen voor het ontwikkelscenario 'Open en natuurlijk'. Daarin passen natuurontwikkeling in combinatie met dag- en verblijfsrecreatieontwikkeling. Op dit moment loopt onderzoek naar onder meer moerasontwikkelingsmogelijkheden en recreatieontwikkeling dat ergens begin volgend jaar zal zijn afgerond. Dan moet blijken wat de ontwikkelingsmogelijkheden zijn en kan een plan worden opgesteld.

- **Zit de klasse Va-vaarweg nog steeds in de plannen voor de Hegewarren?**

Nee, er wordt geen nieuwe vaarweg door de Hegewarren gerealiseerd voor de vrachtafvaart van en naar Drachten. Die vaart blijft op de huidige route. De gemeente streeft wel naar het opwaarderen van die route tot een Va-vaarweg.

Recreatie

- **Welke koppelkansen ziet de gemeente bij peilverhoging in het veenweidegebied en recreatie?**

De gemeente wil ook in de toekomst de landbouw perspectief blijven geven. Wanneer de polderpeilen in de toekomst in het veenweidegebied worden verhoogd, zal het verdienvermogen van de bestaande agrarische bedrijven verminderen. Het in ruimere mate toestaan van de recreatiefunctie op het boerenerf zou dan het verdienvermogen van een bedrijf kunnen vergroten.

- **Schriftelijke reactie** tijdens de avond:

- Geen recreatie in de Hegewarren.
- Slechts beperkte uitbreiding recreatie in deelgebieden 10 en 11

VERSLAG INFORMATIEAVOND ROP – HOUTIGEHAGE

Datum: 12 juni 2025

Locatie: Dorpshuis De Huchte

Aantal aanwezigen: ongeveer 25 inwoners en belangstellenden + vertegenwoordiging gemeente

Algemeen

Op deze informatieavond over het ROP heeft de gemeente uitgelegd wat de bedoeling is van het ROP, wat de belangrijkste uitgangspunten zijn en wat het ROP voor Houtigehage en omgeving betekent. De uitleg gebeurde aan de hand van een presentatie. Deze presentatie is als separate bijlage aan dit verslag toegevoegd.

Hieronder zijn de vragen en reacties van de aanwezigen tijdens de informatiebijeenkomst in Houtigehage samengevat. Ook de reactie die gemeente hierop heeft gegeven tijdens de bijeenkomst maakt onderdeel uit van het verslag.

Tot de zomer gaat de gemeente op verschillende plekken in de gemeente in gesprek met haar inwoners. De feitelijke weergave van iedere bijeenkomst wordt in een verslag vastgelegd. Na de zomer deelt de gemeente een overkoepelende reactienota waarin wordt uitgelegd hoe de gemeente met alle reacties wil omgaan die zijn opgehaald in de verschillende bijeenkomsten.

Samenvatting van de besproken punten

Wonen

- **In hoeverre ligt de locatie van opgenomen zoekgebied voor o.a. wonen bij Houtigehage al vast?**

De gemeente geeft aan dat de schetsten in het ROP slechts indicatief zijn, primair bedoeld om een beeld te geven van de benodigde ruimte. De locatie van het zoekgebied staat dus nog niet vast. Ook wordt aangegeven dat de gemeente bij een nadere uitwerking rekening moeten houden met de gemeentegrenzen aan de noordoost kant van Houtigehage.

- **Er wordt geconstateerd dat er veel aandacht uitgaat naar Boornbergum en Oudega. Aanwezigen merken op dat de focus op Boornbergum en Oudega niet ten koste mag gaan van mogelijkheden van de andere dorpen. Kunnen de woningen ook gelijkmatiger worden verdeeld?**

De gemeente geeft aan dat er in alle dorpen ruimte is voor woningbouw, dus ook in Houtigehage. In de meeste dorpen kiest de gemeente voor kwalitatieve groei, dus woningbouw dat in aantal en type past bij het dorp. In de twee centrumkernen Oudega en Boornbergum kiest de gemeente voor extra woningen, meer dan de behoefte van het eigen dorp. Dat doet de gemeente om de centrumfunctie van beide dorpen te versterken. Zo legt de gemeente een stevige basis voor specifieke voorzieningen die er al zijn in deze dorpen (zoals school en supermarkt) en voorzieningen die misschien nog komen met de groei van beide dorpen.

- **Er wordt geconstateerd dat de woningbouw in Houtigehage op slot zit. Er is weinig nieuwbouw gerealiseerd in de afgelopen jaren. In dorpen waar dit wel het geval was (bijvoorbeeld Drachtstercompagnie), heeft dit ook een positief effect gehad op de aanwas van nieuwe scholieren en de realisatie van dorpshuizen en MFC's.**
De gemeente geeft aan dat er op dit moment door particuliere ontwikkelaars een aantal mogelijkheden voor nieuwbouwplannen wordt verkend. De gemeente wil hier graag de ruimte voor bieden om Houtigehage zo in haar autonome woningvraag te kunnen laten voorzien. Woningbouwplannen dienen zo goed mogelijk aan te sluiten bij de behoefte vanuit het dorp. Zo ontwikkelt het woningaanbod mee met de vraag vanuit verschillende doelgroepen (jong tot oud) uit het dorp en de voorzieningen in het dorp. Er is nu nog geen minimaal of maximaal aantal woningen bepaald. De gemeente geeft verder aan zelf in Houtigehage geen grondposities te hebben en op dit moment dus ook afhankelijk te zijn van particuliere initiatieven.
- **Kan een woningbouw ontwikkeling zoals die in de Peinder Mieden ook in Houtigehage plaats vinden?**
De gemeente geeft aan dit niet zo snel voor zich te zien in Houtigehage. De ontwikkeling die in de Peinder Mieden tot stand is gekomen was ook sterk ingegeven door de beperkte landbouwkundige waarde van het gebied, de beperkingen die op het gebied liggen als gevolg van de milieuzones rond het bedrijventerrein De Haven.

Sociale huur

- **Een deel van de aanwezigen constateert dat het huidige bestaande sociale huuraanbod van Accolade aan het verpauperen is. Dit zet de leefbaarheid onder druk. Ook constateren de aanwezigen dat de focus van Accolade op Drachten ligt. Er wordt nauwelijks nog geïnvesteerd in de dorpen.**
- **Een deel van de aanwezigen constateert daarnaast dat veel sociale huurwoningen die in Houtigehage vrijkomen, gaan naar inwoners woonachtig buiten het dorp. Er wordt aangegeven dat dit mede een oorzaak is waarom de doorstroom op de woningmarkt momenteel op slot zit. Jongeren in Houtigehage hebben geen kans op een huurwoning en omdat er ook geen geschikte koopwoningen zijn blijven huurders die eigenlijk willen kopen zitten in de huurwoning.**
De gemeente geeft aan op structurele basis in gesprek te zijn met Accolade. Hierin zal zij bovenstaande punten aan de orde stellen.
Verder onderschrijft de gemeente de constatering dat de doorstroom op de woningmarkt momenteel zeer moeizaam verloopt. In het onderzoek naar de omgevingseffecten van de voorgestelde keuzes in het ROP wil de gemeente specifiek onderzoeken in hoeverre de voorgestelde keuzes en strategie op het gebied van woningen een bijdrage kunnen leveren aan een goede doorstroom op de woningmarkt. Ook in Houtigehage.
- **Is er mede naar aanleiding van bovenstaande punten ook ruimte om juist in Houtigehage een hoger aandeel sociale woningbouw te verplichten bij nieuwbouwplannen?**
De gemeente geeft aan dat deze ruimte er in principe is. Daarbij wordt wel meegegeven dat gevarieerde woonbuurten over het algemeen een betere leefbaarheid kennen.

Energie

- **In het ROP wordt aangegeven dat nieuwe woningen minimaal hun eigen energie moeten opwekken. Kan de gemeente van dergelijke ontwikkelprincipes afwijken als dit een belemmering vormt om woningen te realiseren?**

De gemeente geeft aan dat gemotiveerd afwijken een mogelijkheid is. De gemeente zal overigens wel altijd aan de huidige bouwnormen moeten voldoen zoals die in het Besluit bouwwerken leefomgeving (voorheen: Bouwbesluit) zijn opgenomen, ook de regels die zijn opgesteld voor energie. Maar los daarvan: door netcongestie is het bijvoorbeeld nu niet mogelijk voor partijen om grote hoeveelheden duurzaam opgewekte energie terug te leveren op het elektriciteitsnet. Ook stikstof is een thema dat een belemmering vormt voor ontwikkelingen. In de nadere uitwerking van het ontwikkelperspectief en eventueel daaruit volgende plannen wordt hiermee rekening gehouden.

Landschap en leefomgeving

- **Hoe wil de gemeente de kwaliteit van het landschap bewaren als ze tegelijkertijd ook wil uitbreiden?**

De gemeente geeft aan een goed beeld te hebben van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het gebied. Deze waarden (zoals de voor Houtigehage kenmerkende houtsingels) staan ook beschreven in het ROP. De gemeente wil bij toekomstige ontwikkelingen de bestaande waarden bestendigen en waar mogelijk versterken. Bijvoorbeeld door bestaande houtsingels te benutten als structuur om de inpassing van nieuwe ontwikkelingen vorm te geven.

Reactiekaarten

Tijdens de bijeenkomst zijn door aanwezigen ook enkele reactiekaarten ingevuld en in de ideeënbus gedaan. Hieronder is een samenvatting opgenomen van breed gedragen reacties:

Wat vindt u het meest waardevol aan uw dorp of wijk en zou u graag behouden of versterken?

- De landschappelijke waarde zoals cultureel erfgoed (o.a. Blauwe Dobbe) en natuur (o.a. coulissen landschap).
- Kwaliteit en leefbaarheid van het dorp kan worden versterkt. Er moet aandacht zijn voor het behoud en de versterking van het voorzieningenaanbod (o.a. school, dorps huis, evenemententerrein). Ook de realisatie van een nieuw Multifunctioneel centrum (MFC) wordt in deze context vaak door inwoners genoemd.
- De doorstroom op de woningbouw moet worden versterkt. Onder meer door starterswoningen, gezinswoningen en seniorenwoningen toe te voegen. Voor een goede balans tussen koop en huur dienen er in Houtigehage volgens een deel van de inwoners meer huurwoningen te komen.
- Houtigehage heeft een sterke sociale cohesie. Deze cohesie kan worden versterkt als er voor alle doelgroepen kansen zijn om in Houtigehage te blijven wonen.

Wat vindt u van de keuzes? Wat is goed en wat ziet u liever anders?

- Naast ruimte voor wonen, werken en duurzaamheid is er ook ruimte nodig voor sport en voor de natuur.
- Er gaat teveel aandacht uit naar Drachten. In het ROP zou meer aandacht moeten zijn voor Houtigehage.
- Er moet ruimte komen om eigen inwoners voorrang te geven bij nieuwe huur- en koopwoningen in Houtigehage.

Welke voorwaarden zou u willen meegeven voor de ontwikkeling van het deelgebied waar u woont of werkt?

- Geen hoogbouw in Houtigehage.
- Versoepel de regelgeving, omarm initiatieven vanuit het dorp.
- Ga met de inwoners van het dorp in gesprek over toekomst van het dorp. Welke ontwikkelmogelijkheden zien we, welke voorzieningen hebben we op de lange termijn nodig.

PARTICIPATIEBIJEENKOMST NIJEGA

Datum: 23 juni 2025

Locatie: Dorpshuis Op e Jister, Nijega

Aantal aanwezigen: circa 25 mensen

Algemeen

Op de informatieavond heeft de gemeente in de vorm van een presentatie een korte toelichting gegeven op de aanleiding, totstandkoming en de inhoud van het concept-Ruimtelijk Ontwikkel-perspectief (ROP). Hieronder zijn de reacties van de aanwezigen tijdens de informatiebijeenkomst in Nijega samengevat. De presentatie is als aparte bijlage bij het verslag gevoegd. Ook de reactie die gemeente hierop heeft gegeven tijdens de bijeenkomst maakt onderdeel uit van het verslag.

Tot de zomer gaat de gemeente op verschillende plekken in gesprek met haar inwoners. De feitelijke weergave van iedere bijeenkomst wordt in een verslag vastgelegd. Na de zomer deelt de gemeente een overkoepelende reactienota waarin wordt uitgelegd hoe de gemeente met alle reacties wil omgaan die zijn opgehaald in de verschillende bijeenkomsten.

Samenvatting van de besproken punten

Wonen

Is het mogelijk dat de huidige bewoners van Nijega voorrang kunnen krijgen bij de oplevering van nieuwe woningen?

De gemeente geeft aan dat er landelijk in 2024 enkele wijzigingen zijn doorgevoerd in de Huisvestingswet. Deze wijzigingen geven gemeenten meer ruimte om specifieke doelgroepen, eigen inwoners en mensen met bepaalde beroepen te ondersteunen bij het vinden van een betaalbare huurwoning of nieuwbouw koopwoning in de eigen gemeente. Ook Corporaties kunnen in bepaalde gevallen voorrang geven aan inwoners van hun woonplaats bij de toewijzing van sociale huurwoningen, dit is geregeld in de Huisvestingswet. Zowel de mogelijkheden voor de gemeente als voor corporaties blijven wel beperkt.

Hoe zit het met stikstof en het bouwen van woningen?

Bij de bepaling hoe de woningvraag binnen Smallingerland wordt verdeeld over de verschillende deelgebieden die zijn benoemd in het ROP, is rekening gehouden met hoe gevoelig een deelgebied is voor stikstofproblematiek. Uit eerdere analyse door de gemeente is gebleken dat stikstof met name een rem zet op het aantal woningen dat binnen een plan (tegelijkertijd) per jaar kan worden gerealiseerd. De woningbouw op planlocaties zal dus gefaseerd (over meerdere jaren) tot stand moeten komen.

Wat doen jullie met leegstaande panden in Nijega?

De gemeente is geen eigenaar van de leegstaande panden in Nijega. De gemeente heeft nagenoeg geen mogelijkheden om hierop te sturen en is afhankelijk van de eigenaren van de panden.

Vraag vanuit de gemeente: In hoeverre sluit het huidige woningaanbod in aan op de vraag vanuit het dorp?

Inwoners geven aan dat er in Nijega eigenlijk geen mogelijkheden zijn voor ouderen met een zorgvraag. Er wordt door de aanwezige inwoners aangegeven dat eigenlijk ieder dorp een ouderencentrum zou moeten hebben. Dit zou ervoor zorgen dat de ouderen ook uit de (grote) huizen gaan waar ze nu wonen zodat ruimte ontstaat voor doorstroming. Dit biedt ook kansen voor bijvoorbeeld jongeren. Want ook voor die in Nijega willen blijven wonen zijn op dit moment niet veel mogelijkheden.

Verkeer

Hoe gaat de gemeente om met het verkeer en de infrastructuur in het ROP als er woningen bijkomen in naastgelegen dorpen, aangezien zij allemaal door Nijega heen zullen rijden? Inwoners geven aan dat het dorp nu al veel overlast ervaart van het verkeer door het dorp. Wanneer men naar Oudega wil zou het eerst door Nijega moeten. Als in Oudega veel wordt gebouwd, zal er nog meer verkeer door Nijega heen rijden.

De gemeente geeft aan dat het bij de verdere uitwerking van het ROP én met name bij de gebiedsontwikkelingen in Oudega die hier mogelijk uit volgen, aandacht moet zijn voor een goede ontsluiting en de effecten hiervan op Nijega.

Het aandachtspunt over de huidige drukte in Nijega door toedoen van doorgaans rijverkeer wordt onder de aandacht gebracht bij de betreffende afdeling van de gemeente.

Worden ook de fietsverbindingen meegenomen in het ROP?

In het ROP staat de ambitie van de gemeente opgenomen om enkele grotere (door)fietsroutes in de gemeente te realiseren. De gemeente is bijvoorbeeld op dit moment bezig om een doorfietsroute van Heerenveen tot Drachten te realiseren.

Inwoners vragen de gemeente specifiek aandacht te hebben voor de fietsverbindingen en rondom Nijega bij de verdere uitwerking van het ROP.

Reactiekaarten

Tijdens de bijeenkomst zijn door aanwezigen ook enkele reactiekaarten ingevuld en in de ideeënbus gedaan. Hieronder staan die reacties uitgeschreven:

Wat vindt u het meest waardevol aan uw dorp of wijk en zou u graag behouden of versterken?

- Een goede infrastructuur van wegen naar Oudega en niet langs Nijega (kilometerwei, Swarte-wei en Oppebuorren). Bij uitbreiding van Oudega zal de verkeersdrukke aanmerkelijk toenemen.
- De rust.
- Coulissen landschap en de bloemen bermen.
- Groen moet behouden worden.
- Nijega is een gezellig dorp, er zijn geen voorzieningen, maar Burgum en Drachten zijn dichtbij.

Wat vindt u van de keuzes? Wat is goed en wat ziet u liever anders?

- Woningbouw in Oudega, nog meer verkeer tussen Opeinde, Nijega, Hegewei en Oudegaasterdijk. Er gaat niet een bus naar Oudega.
- Goede keuze: de verduurzaming
- Liever anders: minder huizen, gebruik maken van leegstaande panden, maak me zorgen over de infrastructuur en vergrijzing maar wel bouwen?
- Elk dorp woningen en niet alleen de groeikernen.
- Waarom geen woningbouw in het landelijk gebied waar vroeger ook woning heeft gestaan en op het te bouwen perceel wel een woonbestemming heeft?
- Het is goed dat de gemeente zorgvuldig met de plannen omgaat en de bewoners erbij betrekken.

Welke voorwaarden zou u willen meegeven voor de ontwikkeling van het deel-gebied waar u woont of werkt?

- Graag aandacht voor woningen voor ouderen centreren. Meer ouderen bij elkaar, thuiszorg en zorg voor elkaar.
- Groen behouden.
- Graag woningen voor senioren.
- Oudega alleen bereikbaar via Nijega. Hoe los je de verkeeroverlast op?

Tot slot hadden de aanwezigen de mogelijkheid om op de reactiekaarten ook overige opmerkingen aan de gemeente mee te geven. Hierop kwamen de volgende reacties binnen:

- Knarrenhof zorgt voor doorstroming.

VERSLAG INFORMATIEAVOND ROP – DE TIKE

Datum: 25 juni 2025

Locatie: Dorpshuis De Tike

Aantal aanwezigen: ongeveer 30 inwoners en belangstellenden + vertegenwoordiging gemeente (ambtelijk en bestuurlijk)

Algemeen

Op deze informatieavond over het ROP heeft de gemeente uitgelegd wat de bedoeling is van het ROP, wat de belangrijkste uitgangspunten zijn en wat het ROP voor De Tike en omgeving betekent. De uitleg gebeurde aan de hand van een presentatie. Deze presentatie is als separate bijlage aan dit verslag toegevoegd.

Deze avond van 25 juni is bedoeld om informatie te delen over het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief en de eerste vragen te beantwoorden. Hieronder zijn de vragen en reacties van de aanwezigen tijdens de informatiebijeenkomst in De Tike samengevat, net als de reactie van de gemeente.

Tot de zomer gaat de gemeente op verschillende plekken in de gemeente in gesprek met haar inwoners. De feitelijke weergave van iedere bijeenkomst wordt in een verslag vastgelegd. Na de zomer deelt de gemeente een overkoepelende reactienota waarin wordt uitgelegd hoe de gemeente met alle reacties wil omgaan die zijn opgehaald in de verschillende bijeenkomsten.

Samenvatting van de besproken punten

Algemeen

- **Is er ook een mogelijkheid om na deze informatieavond de informatiekaart in te leveren of de vragen te beantwoorden? Het is best moeilijk om zoveel informatie zo snel te verwerken en deze vragen te beantwoorden.**

Ja, er is de mogelijkheid om via de website van de gemeente te reageren. Het webadres staat op de informatiekaart.

Woningbouw:

- **Er zijn in het dorp twee locaties waar woningbouw gepland staat. Wat kan de gemeente daarover vertellen?**

De gemeente wil graag meewerken aan woningbouwplannen in het dorp. Als het om locaties gaat die binnen bebouwd gebied liggen dan gaat de gemeente daar ook over. Buiten het bebouwd gebied is het in de eerste plaats de provincie die bepaalt. Het gaat in de Tike vooral om particuliere initiatieven. De gemeente wil in algemene zin wel meer de regie voeren zodat het dorp er meer betrokken kan worden bij woningbouwplannen (bv als het gaat om woningtypes of de inrichting van een nieuw buurtje).

- **In het ROP wordt heel summier opgeschreven dat er in De Tike ruimte is voor woningen terwijl er wel de wens is in het dorp voor meer woningen. Wat betekent het dat de woningbouw in het ROP wordt geconcentreerd in Drachten en twee dorpen?**

Zoals aangegeven is de woningnood hoog en wil de gemeente graag meewerken aan woningbouwplannen in het dorp die passen bij aard en schaal van De Tike. In andere dorpen horen we deze wens ook. We zullen deze wens in het ROP nader verwoorden. We kiezen voor concentratie van woningbouw in Drachten, Oudega en Boornbergum omdat hier een goed voorzieningenniveau is en in het bijzonder in de dorpen de extra woningbouw dat voorzieningenniveau kan ondersteunen.

- **In het verleden zijn ook ideeën vanuit het dorp aangedragen voor woningbouw. Daar is nooit iets mee gedaan. De vraag naar woningen voor jongeren is heel groot, maar de gemeente is dat in het verleden vergeten toen de aandacht meer naar ouderen ging. Zo'n ROP is mooi, maar we vragen ons af of er deze keer wel wat mee wordt gedaan.**

Zoals aangegeven is de woningnood hoog en wil de gemeente graag meewerken aan woningbouwplannen. Een tijd geleden was de gemeente vanwege de financiële en economische crisis heel terughoudend met woningen bouwen. Die situatie is nu vanwege de hoge woningnood heel anders. Verder maakt de gemeente nu een volkshuisvestingsprogramma waarin de woningbouw voor alle plaatsen in Smallingerland zal worden geprogrammeerd. Daarin zal ook aandacht worden besteed aan de verdeling van de woningen over doelgroepen (zoals starters, ouderen etc.). De gemeente zoekt naar verschillende manieren om de betaalbaarheid van woning voor de verschillende doelgroepen goed te houden, bijvoorbeeld door onderzoek te doen naar een vereveningsfonds waar particuliere ontwikkelaars een bedrag moeten afstaan om de ontwikkelkosten van sociale huur- of betaalbare koopwoningen te verlagen.

- **Maar uiteindelijk heeft de gemeente toch het laatste woord en kan de gemeente ook een vergunning niet afgeven als ze een plan niet wenselijk vindt?**

Dat klopt, maar ook particuliere ontwikkelaars willen we als gemeente gezien de woningnood ondersteunen.

- **Waarom koopt de gemeente geen grond om woningen te kunnen bouwen?**

Zou op termijn kunnen, maar in deze fase is het ROP nog niet. We gaan de woningverdeling zoals die nu in ROP staat, samen met input uit de dorpen onderzoeken. Zodra we een definitief ROP hebben kan op basis daarvan eventueel een stap worden gezet om gronden aan te kopen.

- **Hoe zit het met de financiën? Als het accent op Drachten, Boornbergum en Oudega ligt, is er dan nog wel geld over voor De Tike als de plannen voor die plekken zijn uitgewerkt?**

Voor meeste woningbouwplannen geldt dat ze financieel uit moeten kunnen. Uit de verkoopwaarde van de woning moeten alle kosten kunnen worden gedekt. Voor sociale woningbouw geldt dat dit lastiger is, maar bijvoorbeeld met subsidies, waar iedere inwoner van de gemeente aan meebetaalt, kunnen die woningen toch worden gerealiseerd.

- **Hoe valt het uitgangspunt van 'zoveel mogelijk groen behouden' te rijmen met het uitbreiden aan de zuidkant van de A7 als de Lelylijn komt?**

Inderdaad zal er groen of open gebied moeten worden opgeofferd als de Lelylijn komt en er een nieuwe wijk aan de zuidzijde van de A7 komt. In dat geval kiezen we voor woningbouw, waarbij we uiteraard nog steeds zoveel mogelijk groen willen behouden en realiseren bij de ontwikkeling van deze wijk.

- **Hoe realistisch zijn de ambities voor wonen en energie eigenlijk? Er zijn problemen met voldoende stroom naar huizen brengen, het geld voor de Lelylijn is naar de Nedersaksenlijn gegaan en mensen zetten hun zonnepanelen uit omdat ze voor teruglevering moeten betalen.**

De Lelylijn staat nog steeds in de plannen van het kabinet. Hoe dat na de verkiezingen zal zijn is moeilijk te voorspellen. Maar of de Lelylijn er nou wel of niet komt, we zouden het als gemeente niet goed doen als we ons niet zouden voorbereiden op de komst en de gevolgen daarvan.

Ook op energiegebied liggen nu flinke uitdagingen. Het stroomnet is vol en de salderingsregeling vervalt. Toch geldt ook hiervoor dat we ons wel voorbereiden en ons houden aan de afspraken die we al gemaakt hebben in het kader van de RES. Daarom geven we richting aan de plek van zonneparken, ook al weten we ook dat realisatie daarvan op korte termijn niet zo snel zal gaan omdat de provincie zonneparken op landbouwgronden nog uitsluit en ook de aansluiting van parken op het net onder druk staat.

- **Hoe staat de gemeente tegenover bouwen op het eigen erf voor mantelzorg of kinderen huisvesten?**

Voor zover het om plannen gaat binnen het huidige bebouwde gebied kan de gemeente daarover beslissen. Daarbuiten moet de provincie goedkeuren en die is doorgaans terughoudend. De gemeente staat welwillend tegenover dit soort initiatieven en werkt er graag aan mee. Als het gaat om de bouw van (tijdelijke) mantelzorgwoningen, is er soms geen omgevingsvergunning nodig. Vraag bij de gemeente naar de voorwaarden.

- **Is de Lelylijn niet te financieren vanuit de 1,5% als onderdeel van de 5% NAVO-norm?**
Wie weet.

Verkeer

- **Voor de ontsluiting via de Susterwei vraagt het dorp al jaren de aandacht. Het vergt overleg tussen twee gemeenten om de weginrichting en onderhoud te verbeteren en dat is nog nooit gelukt tot frustratie van veel dorpsbewoners.**
De dorpencoördinator zal z.s.m. terugkoppelen en duidelijk maken welke vorderingen er zijn in het overleg tussen de beide gemeenten en wat wel of niet kan.

Energie

- **Woningbouw uitbreiden en die voorzien van energie is een probleem. Meer zonnepanelen op daken vergroten het probleem. Hoe zorgt de gemeente ervoor dat dit in goede banen wordt geleid?**
Energie en klimaatafspraken zijn al langere tijd geleden gemaakt met Rijk en provincie. Maar het klopt dat die afspraken nakomen en ze goed inpassen echt heel erg moeilijk is. In het ROP hebben we ons uitgesproken waar eventuele zonneparken en windturbines, in onze gemeente kunnen worden gerealiseerd, mocht de energieopwekking hiervan noodzakelijk zijn.
- **Stel, we willen als dorp een eigen windmolen plaatsen voor onze energievraag. Werkt de gemeente daar aan mee?**
Als het past bij het eigen verbruik dan is een dorpsmolen wat de gemeente goed bespreekbaar. Het is wel zo dat de provincie hier in eerste plaats goedkeuring aan moet verlenen en die zijn terughoudend met het toestaan van windmolens.
- **Als gemeente profiteren we niet van 380 kV, waarom werken we er dan aan mee?**
Als gemeente gaan we niet over de aanleg van de 380kV verbinding. Dat is een rijksverantwoordelijkheid. De gemeente praat wel mee over de plaats van de verbinding, omdat die van invloed kan zijn op onze eigen ontwikkelingsmogelijkheden. De hoogspanningsleiding beperkt namelijk de woningbouw in de directe nabijheid.
- **Waar staat De Tike in de ranglijst als het gaat om aansluiten van nieuwe woningen op het elektriciteitsnet?**
Liander, de netbeheerder, bepaalt de volgorde en het aantal nieuwe aansluitingen dat ze kunnen realiseren. Als gemeente hebben we daar geen invloed op.

Input vanuit de reactiekaarten

Wat vindt u het meest waardevol aan uw dorp of wijk en zou u graag behouden of versterken?:

- geen

Wat vindt u van de keuzes? Wat is goed en wat ziet u liever anders?:

- geen

Welke voorwaarden zou u willen meegeven voor de ontwikkeling van het deelgebied waar u woont of werkt?:

- geen

Overige opmerkingen:

- Hoe zit het met de rioleringscapaciteit in De Tike i.r.t. het toevoegen van woningen?

PARTICIPATIEBIJEENKOMST OPEINDE

Datum: 30 juni 2025, 19:00 – 21:30

Locatie: Dorpshuis de Wringe, Middelbuorren 1 te Opeinde

Aantal aanwezigen: Ca 35 belangstellenden + vertegenwoordiging gemeente (ambtelijk en bestuurlijk), 5 belangstellenden bij de inloop

Algemeen

Op deze informatieavond over het ROP heeft de gemeente uitgelegd wat de bedoeling is van het ROP, wat de belangrijkste uitgangspunten zijn en wat het ROP voor Opeinde en omgeving betekent. De uitleg gebeurde aan de hand van een presentatie. Deze presentatie is als separate bijlage aan dit verslag toegevoegd.

Deze avond van 25 juni is bedoeld om informatie te delen over het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief en de eerste vragen te beantwoorden. Hieronder zijn de vragen en reacties van de aanwezigen tijdens de informatiebijeenkomst in Opeinde samengevat, net als de reactie van de gemeente.

Tot de zomer gaat de gemeente op verschillende plekken in de gemeente in gesprek met haar inwoners. De feitelijke weergave van iedere bijeenkomst wordt in een verslag vastgelegd. Na de zomer deelt de gemeente een overkoepelende reactienota waarin wordt uitgelegd hoe de gemeente met alle reacties wil omgaan die zijn opgehaald in de verschillende bijeenkomsten.

Samenvatting van de besproken punten

Woningbouw

- **Het stuk ten westen van Opeinde is in het ROP ingetekend als mogelijke locatie voor woningbouw. Aanwezigen vragen waarom de oostkant niet is ingetekend, mede aangezien hier de infrastructuur al gedeeltelijk klaar is?**

De gemeente geeft aan dat de schetsen in het ROP slechts indicatief zijn, primair bedoeld om een beeld te geven van de benodigde ruimte. De locatie van het gebied staat dus nog niet vast. En ook is er nog

maar beperkt rekening gehouden met de huidige plannen van initiatiefnemers die in ontwikkeling zijn. De oostkant kan daarmee ook een interessante locatie om mee te nemen in het vervolg van het onderzoek.

- **Het ontwikkelgebied dat nu ten westen van Opeinde in het ROP is opgenomen, gaat dan alleen over wonen?**

Nee, het is een ontwikkelgebied voor drie opgaves: wonen, werken en landschap. Het liefst wordt dat een locatie waar een combinatie van drie opgaves gerealiseerd zal worden.

- **Het ROP gaat over ruimtevraagstukken in de periode tot 2050. Aanwezigen constateren dat in het ROP nog niet heel concreet staat opgenomen hoe het 'eindbeeld' eruit komt te zien. Hoe kan de gemeente nu keuzes maken als ze bijvoorbeeld nog niet weten of de Lelylijn er wel of niet komt?**

In het ROP wordt op diverse plekken onderscheid gemaakt in de ruimtevraagstukken die in periode tot 2030/2035 op de gemeente af komen en in de periode daarna. Over het algemeen kan gesteld worden dat de ruimtevraag naar wonen, energie en bedrijventerreinen in de periode tot 2035 redelijk te voorspellen is. Vaak is de ruimtevraag ook het gevolg van programmering afspraken die in regionaal verband met provincie zijn gemaakt. Ondanks dat het eindbeeld vaak nog niet concreet is – we weten bijvoorbeeld nog niet hoe de energiemix er in 2050 in de gemeente er precies uit zal zien – willen we met het ROP voorkomen dat we nu ruimtelijke keuzes maken waar we later spijt van krijgen. Dit is bijvoorbeeld de reden dat we voor het gebied ten zuiden van de A7 voorstellen dat we hier geen ruimtelijke functies willen toestaan die op de lange termijn de komst van een station en woningen als gevolg van een eventuele komst van de Lelylijn in de weg kunnen staan.

- **Wordt in Smallerland ook de 30-30-30 regel toegepast?**

Ja, de 30-30-30 is een belangrijk uitgangspunt in de programmering voor woningbouw. De gemeente streeft dat de optelsom van het totale aanbod van woningen in Smallerland bestaat uit 30% sociale huur, 30% betaalbaar en 30% vrije sector. Dit betekent ook dat niet elk afzonderlijk project deze verdeling hoeft aan te houden. Soms kan er lokaal bijvoorbeeld aanleiding zijn om meer sociale huur dan 30% na te streven in planontwikkeling.

- **In Opeinde is relatief weinig sociale huur, kijken jullie daar ook naar?**

Zie ook het antwoord hierboven. De gemeente streeft er in principe naar dat ook in alle kernen sociale huurwoningen onderdeel uitmaken van het woningaanbod. Echter, gaat de gemeente hier niet zelf over. Het zijn met name de woningcorporaties zelf die hier eerst aan zet zijn, waarbij ook geldt dat corporaties gebonden zijn aan wet- en regelgeving die in sommige gevallen een belemmering kan vormen om in kleinere kernen nieuw aanbod te realiseren. Als gemeente zijn we hierover structureel in gesprek met de woningcorporaties.

- **De ruimte in de Peinder Mieden is groter dan in de rest van Opeinde. Hierbij hadden jullie de ruimte ook anders kunnen benutten, want het aantal woningen dat daar is gerealiseerd is, is niet meer van deze tijd met deze enorme vraag naar woningen.**

De ontwikkeling die in de Peinder Mieden tot stand is gekomen was sterk ingegeven door de beperkte landbouwkundige waarde van het gebied en de beperkingen die op het gebied liggen als gevolg van de

milieuzones rond het bedrijventerrein de Haven. Het klopt dat het aantal woningen (gelet op de ruimte) in dit gebied zeer beperkt is, maar dit wordt in belangrijke mate ook bepaald door de bovengenoemde factoren.

Zijn er mogelijkheden om te kijken hoe een dorp levensloopbestendig wordt, door bijvoorbeeld een knarrenhof en inzetten op woningen voor jongeren?

Ja, die mogelijkheden zijn er. De gemeente geeft aan hierbij, mede gelet op het ontbreken van eigen grondposities, afhankelijk te zijn van particuliere initiatiefnemers. De gemeente stimuleert deze initiatiefnemers binnen de mogelijkheden die zij daartoe heeft zoveel mogelijk om woning te realiseren die aansluiten bij de behoefte van het dorp.

Energie

- **Het zonnepark dat is ingetekend, is dat het zonnepark dat al gerealiseerd is in ons dorp?**

In het ROP geeft de gemeente aan in de directe omgeving van Opeinde geen ruimte te zien voor de grootschalige opwek van duurzame energie in de vorm van zonneparken. Het ontwikkelgebied voor wonen, energie en landschap is bedoeld om Opeinde ruimte te bieden voor (kleinschalige) opwek van haar eigen duurzame energie. Studies en onderzoeken laten namelijk zien dat dit niet alleen gerealiseerd kan worden met de installatie van zonnepanelen op daken. Het huidige zonnepark wat er nu al ligt, staat hier los van.

- **Is een kleine kerncentrale ook mogelijk?**

De mogelijkheden om kleine kerncentrales in Smallingerland te realiseren wordt bepaald door het Rijk. De gemeente gaat hier niet zelf over. Op dit moment biedt het Rijk deze mogelijkheden niet.

- **Bij de N31 is een eerder plan geweest voor windmolens. Kijkt de gemeente ook naar de omgeving van de A7 voor de realisatie van windmolens?**

In het kader van de Regionale Energie Strategie heeft de gemeente in regionaal verband afspraken gemaakt over hoeveel duurzame energie er in 2030 moet worden opgewerkt. Wij gaan er vanuit dat de afspraken tot 2030 met zonneparken worden gerealiseerd, aangezien de provincie nog geen uitgewerkt beleid heeft voor windenergie. In het ROP probeert de gemeente ook de ruimtevraag in beeld te krijgen voor de lange termijn. Hierbij is rekening gehouden met de landelijke afspraak om in 2050 energieneutraal te zijn. Om aan deze afspraak te kunnen voldoen zal na 2030 de hoeveelheid energie die duurzaam wordt opgewekt verder moeten groeien. Wij verwachten dit niet alleen met zonneparken te kunnen invullen. Daarom is in ROP ook gekeken waar in de gemeente ruimte zou kunnen zijn om windmolens te plaatsen. Hierbij wordt ook gekeken naar de omgeving van de A7.

Natuur

- **Zijn jullie ook in gesprek met natuurorganisaties zoals een LTO?**

Naast gesprekken met inwoners vinden in deze fase ook gesprekken plaats met verschillende belangenorganisaties over het ROP. Daarnaast is de gemeente bezig met het herijken van haar beleid en visie op het buitengebied. Ook in dit kader worden gesprekken met LTO en natuurorganisaties gevoerd.

Reactiekaarten

Tijdens de bijeenkomst zijn door aanwezigen ook enkele reactiekaarten ingevuld en door de ideeën bus gedaan. Hierbij hadden de aanwezigen ook de mogelijkheid om op de reactiekaarten ook overige opmerkingen aan de gemeente mee te geven. Hierop kwam de volgende reactie binnen:

- Onderzoek de mogelijkheid om het buurtcentrum te verplaatsen naar het ONT-terrein en de vrijkomende ruimte in te vullen met levensloopbestendige woningen.

PARTICIPATIEBIJEENKOMST DRACHTEN

Datum: 7 juli 2025

Locatie: Raadzaal, gemeentehuis gemeente Smallingerland

Aantal aanwezigen: circa 16 + vertegenwoordiging gemeente

Algemeen

Op de informatieavond heeft de gemeente in de vorm van een presentatie een korte toelichting gegeven op de aanleiding, totstandkoming en de inhoud van het concept-Ruimtelijk Ontwikkel-perspectief (ROP).

Hieronder zijn de vragen en reacties van de aanwezigen tijdens de informatiebijeenkomst in Drachten samengevat, net als de reactie van de gemeente.

Tot de zomer gaat de gemeente op verschillende plekken in gesprek met haar inwoners. De feitelijke weergave van iedere bijeenkomst wordt in een verslag vastgelegd. Na de zomer deelt de gemeente een overkoepelende reactienota waarin wordt uitgelegd hoe de gemeente met alle reacties wil omgaan die zijn opgehaald in de verschillende bijeenkomsten.

Samenvatting van de besproken punten

Woningbouw

- **In Boornbergum zal meer gebouwd worden dan de vraag is. Wordt ook in beeld gebracht hoe de aantakking, dus mobiliteit, gerealiseerd zal gaan worden?**

De gemeente geeft aan dat het dorp nu al de overlast voelt van (te) veel verkeer. De Nijewei wordt vaak gebruikt als sluiproute en door omrijders van de A7. De gemeente zal bij de uitwerking van de plannen zeker rekening houden met het verkeer. Onderdeel van de plannen is natuurlijk een goede ontsluiting. Om daar precieze en goede antwoorden op te kunnen geven, moeten de plannen een slag verder worden gebracht. De gemeente wil daar ook de kennis en de ideeën van de inwoners bij betrekken. Het ROP is te abstract om op dat schaalniveau al de goede uitspraken te doen.

- **Klopt het dat het ROP vooral gericht is op nieuwbouw? En staat de gemeente ook stil bij het feit dat niet alle huurwoningen niet goed zijn geïsoleerd**

Ja, dat klopt. Het ROP gaat primair om de additionele ruimtevraag die op de gemeente af komt. In het geval van wonen gaat het dan ook primair om nieuwbouwwoningen.

In haar reguliere contacten met woningbouwcorporaties wordt regelmatig stil gestaan bij de verduurzamingsopgave van voorraad huurwoningen in de gemeente. Corporaties zijn zelf verantwoordelijk voor deze opgaven. Ook zijn zij uiteraard gebonden aan wet- en regelgeving op dit gebied. Veel woningcorporaties zijn dan ook druk bezig met het verduurzamen van de voorraad. Zo ook in Smallingerland.

Mobiliteit

- **Is het een bewuste keuze geweest om de 380KV lijn niet mee te nemen in het ROP?**

Ja. De gemeente is voorstander van de realisatie van de Lelylijn met station in Drachten. De realisatie van een 380KV lijn is in de ogen van de gemeente hiermee onverenigbaar.

- **De Lelylijn zal een behoorlijke impact krijgen als die er komt. Is er ook over nagedacht om een referendum te houden?**

Nee. Bij de vorige verkiezingen hebben nagenoeg alle partijen in de gemeenteraad zich positief uitgesproken over een eventuele komst van de Lelylijn. Vanuit het landelijke projectteam van de Lelylijn is vorig jaar daarnaast een grote enquête onder inwoners gehouden. Ook uit deze enquête blijkt dat het merendeel van de inwoners positieve houding heeft ten opzichte van de komst van de Lelylijn. Tot slot wordt door de gemeente opgemerkt dat de uiteindelijke beslissing of de Lelylijn wel of niet komt, niet een beslissing is die door de gemeente wordt genomen. Het Rijk gaat hier over.

- **Hoe groot schat de gemeente de kans dat de Lelylijn er ook komt?**

Zoals eerder benoemd is het een Rijks beslissing of de Lelylijn er daadwerkelijk komt. De demissionair minister president heeft onlangs nog uitgesproken dat het demissionaire kabinet nog altijd voorstander is van de realisatie van de Lelylijn. Onder meer uit de Tweede Kamer verkiezingen dit najaar zal moeten blijken wat het huidige draagvlak onder de verschillende politieke partijen is.

Energie

- **Hoe zorgen wij ervoor dat de inwoner weer profiteert van de zonneparken, want dit neemt ruimte in van de inwoners en bedrijven van Smallingerland.**

De gemeente geeft aan dat de realisatie van zonneparken o.a. nodig zijn om voorzieningen in Smallingerland van energie te kunnen voorzien. Van deze voorzieningen (met name in Drachten) maken natuurlijk ook veel van onze inwoners en bedrijven gebruik. Daarnaast is het stimuleren van lokaal eigendom van zonneparken ook een vorm waarin inwoners en bedrijven mee kunnen profiteren van zonneparken.

- **20 hectare grond gebruiken voor opwekking van duurzame energie, voelt tegenstrijdig met de constatering in het ROP dat ruimte schaars is en de gemeente hier zuinig mee om wil gaan. Zijn er geen innovatievere methoden, zoals energie opslaan in batterijen en gebruik maken van aardgas en waterstof?**

Het ROP richt zich primair op de ruimtevraag. Op basis van de kennis van nu, constateren we dat de landelijke afspraak om in 2050 energieneutraal te zijn, gepaard gaat met een enorme ruimtevraag naar

locaties waar duurzame energie kan worden opgewekt. Een deel van de schaarse ruimte zal hiervoor moeten worden ingezet. Ook om te kunnen voldoen aan reeds gemaakte afspraken tot 2030, met betrekking tot de hoeveel duurzame energie die in onze gemeente moet worden opgewekt.

De komende jaren zullen we uiteraard blijven kijken naar alternatieven voor zonne- en windenergie. Ook voor veel van deze alternatieven geldt echter dat ze gepaard gaan met een (forse) ruimtevraag.

Overig

- **Is er vanuit de gemeente ook beleid over welke type bedrijven en onderwijsinstellingen hier mogen vestigen?**

De gemeente geeft aan dat het momenteel bezig is met het herijken van haar vestigingsbeleid. Vanuit dit vestigingsbeleid wil de gemeente nadrukkelijker kunnen gaan sturen op het aantrekken en vasthouden van bedrijven die van toegevoegde waarde zijn voor de huidige economische structuur van de gemeente. Ten aanzien van het onderwijs is de gemeente in de basis ruimhartig.

- **Je hoort veel over wateroverlast, is dit ook een onderdeel van het ROP?**

Het ROP gaat over heel veel onderwerpen, op deze avond is specifiek ingezoomd op de ontwikkelingen en rondom Drachten. Het vasthouden van water, maar ook het zodanig inrichten van de openbare ruimte dat bij extreme regenval wateroverlast kan worden voorkomen, is een ontwikkelprincipe dat in het ROP nadrukkelijk wordt geadresseerd.

- **Wat is de visie van de gemeente over het opgeven van landbouwgrond?**

De gemeente heeft geen expliciete visie op dit punt. Meer in algemene zin constateert de gemeente in het ROP dat de huidige vormen van landbouw in het veenweidegebied als gevolg van een mogelijke verhoging van het grondwaterpeil in de toekomst onder druk kunnen komen te staan. Vanuit dit gegeven wil de gemeente de ruimte voor landbouw in andere deelgebieden koesteren.

- **Houden jullie ook rekening met de krimp van de bevolking?**

Ja. De gemaakte programmeringsafspraken op het gebied van wonen, bedrijventerreinen en energie worden allen, in meer of mindere mate, gebaseerd op demografische prognoses. Opgemerkt wordt dat een voorspelde bevolkingskrimp in een dorp juist ook reden kan zijn om extra woningen te programmeren om zo het draagvlak onder voorzieningen (bijvoorbeeld een basisschool) juist te vergroten.

Reactiekaarten

Tijdens de bijeenkomst zijn door aanwezigen ook enkele reactiekaarten ingevuld en in de ideeënbus gedaan. Hieronder staan die reacties uitgeschreven:

Wat vindt u het meest waardevol aan uw dorp of wijk en zou u graag behouden of versterken?

- Het groen (bomen, gras, beplanting) behouden en in sommige wijken uitbreiden.
- Natuur is het belangrijkste bij It Sud. Er is veel wild en qua coulisselandschap prachtig. Dus ik zou daar graag geen bebouwing zien maar behoud van de natuur.

- Belangrijk dat de natuur meer de ruimte krijgt en koste van landbouwgrond. Het meanderen van De Drait is waardevol maar zal ook gerealiseerd moeten worden in andere gemeentes voordat dit zinvol is en een toevoeging voor de natuur is.

Wat vindt u van de keuzes? Wat is goed en wat ziet u liever anders?

- Natuur kansen zijn goed, heb hier zelf ook ideeën over voor It Sud. Denk goed na over de schaarse ruimte voor zonne-energie. Ga goed in overleg met de bewoners van It Sud over de invulling van de woonwijk, aangezien wij nu ook in het buitengebied wonen.
- Wat goed is, is de campus, en woongebouw bij de A7. Maar nogmaals de bebouwing op It Sud vind ik slecht i.v.m. de natuur.
- Woningbouw is goed, er is gewoon een te kort. Misschien wat meer aandacht aan levensloopbestendige woningen.

Welke voorwaarden zou u willen meegeven voor de ontwikkeling van het deelgebied waar u woont of werkt?

- Geen sociale huur, ruimte opgezette woonwijk om landelijke en natuurlijke karakter te behouden, momenteel veel wild in de omgeving. Dat zal hier onder gaan leiden.
- Behoud van de natuur.
- Goede ontsluitingsweg vanaf de A7 voor de gebieden De Drait, Himsterhout, Morra, De Trisken, Drachtstervaart en Boornbergum.

Tot slot hadden de aanwezigen de mogelijkheid om op de reactiekaarten ook overige opmerkingen aan de gemeente mee te geven. Hierop kwamen de volgende reacties binnen:

- Voor de ontwikkeling van de circa 600 woningen in Boornbergum, moet de ontsluitingsweg meegenomen worden in de plannen.
- Heeft het zin voor mij om mee te praten, het Rijk beslist.
- Denk als gemeente na over de mogelijkheid tot kernenergie. De ontwikkelingen gaan hard, een (mini) kerncentrale is enorm ruimtebesparend in verhouding tot zonne-energie en/of windenergie.

VERDIEPENDE BIJEENKOMST ROP OUDEGA

Datum: 3 juli 2025

Locatie: It Folksgebou, Oudega

Aantal aanwezigen: circa 80 inwoners (verspreid over een middag- en een avondsessie) + vertegenwoordiging gemeente

Algemeen

Op 2 juni jl. organiseerde de gemeente een informatiebijeenkomst in Oudega waarin het concept Ruimtelijk Ontwikkelperspectief is toegelicht. Op 3 juli jl. is daar een vervolg op gekomen. De bijeenkomst is bedoeld om met de gemeente én met andere inwoners van Oudega over het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief in gesprek te gaan. Inwoners konden zich aanmelden voor een middag- of een avondsessie.

De middag- en de avondsessie kennen eenzelfde opzet. Het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief is in kleine groepen (circa 10 personen) besproken aan de hand van de volgende drie vragen:

1. Wat vindt u het meest waardevol aan uw dorp of wijk en zou u graag behouden of versterken?
2. Wat vindt u van de keuzes? Wat is goed en wat ziet u liever anders?
3. Welke voorwaarden zou u ons willen meegeven voor de ontwikkeling van het deelgebied waar u woont of werkt?

In dit verslag zijn de reacties van de aanwezigen van beide sessies gebundeld. Het verslag bestaat uit:

- een overkoepelende samenvatting van de uitkomsten van de gesprekken;
- een 1-op-1 weergave van de inbreng die de aanwezigen via een 'post-it' hebben opgeschreven.

Tot de zomer ging de gemeente op verschillende plekken in gesprek met haar inwoners. De feitelijke weergave van iedere bijeenkomst wordt in een verslag vastgelegd. Na de zomer deelt de gemeente een overkoepelende reactienota waarin wordt uitgelegd hoe de gemeente met alle reacties wil omgaan die zijn opgehaald in de verschillende bijeenkomsten.

Samenvatting van breed gedeelde reacties

- Bij de aanwezige inwoners van Oudega was veel overeenstemming over wat het meest waardevol aan Oudega is en wat behouden of versterkt zou kunnen worden. De aanwezige voorzieningen in het dorp, het aantrekkelijke landschap wat vanuit het dorp direct toegankelijk is, de recente gebiedsontwikkeling rondom de Haven en de sociale samenhang tussen inwoners zijn elementen die in alle gesprekken in meer of mindere mate aan de orde zijn gekomen.
- De reacties op de voorgestelde ontwikkelingen voor Oudega in het ROP zijn verdeeld. Een deel van de inwoners geeft aan in Oudega ruimte te zien voor meer woningen dan alleen de eigen behoefte vanuit het dorp. Daarbij worden veel kansen gezien om met de toevoeging van woningen het huidige aanbod aan voorzieningen te versterken. Een ander deel van de inwoners vindt dat er in Oudega juist alleen voor de behoefte van eigen inwoners moet worden gebouwd. Ondanks het verschil in opvatting is het merendeel van de aanwezigen het wel eens dat de uitbreiding van het dorp zich niet (alleen) moet concentreren in één groot gebied aan de noordzijde van het dorp (de plek waar nu in het ROP een ontwikkelgebied is ingetekend). Ook ten zuiden, oosten en westen van het dorp zien de aanwezigen mogelijkheden voor toevoeging van kleine clusters van woningen. Daarnaast zijn ze het unaniem eens dat de gemeente binnen haar mogelijkheden maximaal moet faciliteren dat de huidige inwoners van Oudega kans maken op een nieuwbouwwoning in het dorp.
- De aanwezigen geven aan dat uitbreiding van het dorp niet ten koste mag gaan van de verkeersveiligheid.

Ingekomen reacties: Wat vindt u van de keuzes? Wat is goed en wat ziet u liever anders?

Meer ruimte voor jongereninitiatieven
Behoud van het dorpskarakter is belangrijk
Goede balans tussen natuur en bebouwing
Verkeer moet veiliger worden in het centrum
Meer ontmoetingsplekken voor ouderen
Zorg voor betaalbare woningen voor starters
Behoud van groen en open ruimtes
Betere verlichting op fietspaden

Meer aandacht voor duurzaamheid
Goede keuzes, maar communicatie kan beter
Fijn dat er inspraak is, maar graag meer terugkoppeling
Let op geluidsoverlast bij nieuwe wegen
Behoud van dorpsgevoel is belangrijk
Meer ontmoetingsplekken voor jongeren
Zorg voor veilige fietsroutes
Meer bomen in de wijk
Let op sociale samenhang

Meer ruimte voor lokale ondernemers
Behoud van het uitzicht op het landschap
Niet te veel hoogbouw in het centrum
Fijn dat er aandacht is voor duurzaamheid
Graag meer speelplekken voor kinderen
Verkeer rondom school veiliger maken
Behoud van historische gebouwen
Meer groenstroken tussen de huizen
Goede plannen, maar let op parkeerdruk
Zorg voor goede OV-verbindingen
Fijn dat er inspraak is
Meer ruimte voor biodiversiteit
Graag meer wandelpaden
Goede balans tussen wonen en natuur
Let op waterafvoer bij hevige regen
Niet te veel verstenning
Goede plannen, maar blijf luisteren
Graag ruimte voor buurtinitiatieven

Ingekomen reacties: Welke voorwaarden zou u ons willen meegeven voor de ontwikkeling van het deelgebied waar u woont of werkt?

Groene ruimte behouden
Geen hoogbouw
Ruimte voor ontmoeting
Verkeer weren uit woongebied
Betaalbare woningen
Behoud karakter van het dorp
Goede ontsluiting OV
Duurzaam bouwen
Woningen voor jongeren
Woningen voor ouderen
Waterberging integreren
Behouden van zichtlijnen
Geen stoepparkering
Betaald parkeren invoeren
Autoluwe zones
Groene erfafscheidingen
Wadi's voor wateropvang
Speelruimte voor kinderen
Fietsstraten
Behouden van bomen

Geen zonnevelden
Collectieve tuinen
Ruimte voor biodiversiteit
Woningen in clusters
Geen rijtjeshuizen
Kangoeroewoningen
Co-housing initiatieven
Kleinere clusters rond de kern i.p.v. grote clusters
Andere woonvormen: co-housing en kangoeroe-wonen
Geen zonnekelders
Landschap is prima zoals het is – behoud van coulissen + integratie
Autovrije buurt behouden
Planten bomen en leipanelen bij de burens
Zorg voor doorstroming betaalbare huurwoningen
Geen stoepparkering – des te beter! En betaalde parkeerplaatsen

Wat vindt u het meest waardevol aan uw dorp of wijk en zou u graag behouden of versterken?

Rust en ruimte
De mensen in het dorp
De natuur rondom het dorp
De voorzieningen zijn dichtbij
Sociale samenhang
Het dorpsfeest en de tradities
Groene omgeving behouden
Fietspaden zijn belangrijk
Geen hoogbouw in het centrum

Behoud van het dorpskarakter
Meer aandacht voor biodiversiteit
waarde: stilte en tsjuster
Aldegea as foaroprinner yn enerzjy besparring
fyts-lantearnpeal? - it moaiste doarp
Natuurgebied
- Luchtkwaliteit
- Energie * Zonnepark
Wurkpleats foar het maken

VERDIEPENDE BIJEENKOMSTEN ROP TE BOORNBERGUM

Datum: 9 juli 2025 en 3 september 2025

Locatie: Dorpshuis 't Bynt, Boornbergum

Aantal aanwezigen: ongeveer 145 personen + ambtelijke ondersteuning

Algemeen

Op 4 juni jl. organiseerde de gemeente een informatiebijeenkomst in Boornbergum waarin het concept Ruimtelijk Ontwikkelperspectief is toegelicht. Op 9 juli en 3 september jl. is daar een vervolg op gekomen. De bijeenkomst was bedoeld om met de gemeente én met andere inwoners van Boornbergum over het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief in gesprek te gaan. Inwoners konden daarbij kiezen zich aan te melden voor een middag- of een avondsessie.

De middag- en de avondsessie kenden eenzelfde opzet. Het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief is in kleine groepen (circa 10 personen) besproken aan de hand van de volgende drie vragen:

1. Wat vindt u het meest waardevol aan uw dorp of wijk en zou u graag behouden of versterken?
2. Wat vindt u van de keuzes? Wat is goed en wat ziet u liever anders?
3. Welke voorwaarden zou u ons willen meegeven voor de ontwikkeling van het deelgebied waar u woont of werkt?

In dit verslag zijn de reacties van de aanwezigen van beide sessies gebundeld. Het verslag bestaat uit:

- Een overkoepelende samenvatting van de uitkomsten van de gesprekken;
- Een 1-op-1 weergave van de inbreng die de aanwezigen zelf via een 'post it' hebben opgeschreven.

Tot de zomer van 2025 is de gemeente op verschillende plekken in gesprek gegaan met haar inwoners. De feitelijke weergave van iedere bijeenkomst wordt in een verslag vastgelegd. Na de zomer deelt de gemeente een overkoepelende reactienota waarin wordt uitgelegd hoe de gemeente met alle reacties wil omgaan die zijn opgehaald in de verschillende bijeenkomsten.

Samenvatting van breed gedeelde reacties

- Bij de aanwezige inwoners van Boornbergum was veel overeenstemming over wat het meest waardevol aan Boornbergum is en behouden of versterkt kan worden. De dorpskern met het dorpse karakter, het aanwezige voorzieningenniveau en het coulisselandschap met de singels en bosgebieden en de overgang naar het weidse veenlandschap in het westen zijn elementen die in alle gesprekken in meer of mindere maten aan de orde zijn gekomen. Ook het voornemen van de gemeente om Boornbergum van Drachten te blijven scheiden door een landschappelijke bufferzone kan op groot draagvlak rekenen.
- De reacties op de voorgestelde ontwikkelingen voor Boornbergum zijn verdeeld. Er was veel kritiek op het aantal woningen (maximaal 600) zoals genoemd in het ROP. Dit aantal zou ten koste gaan van het karakter van het dorp en de verkeersveiligheid (die volgens de inwoners nu al ondermaats is). Er is een voorkeur uitgesproken voor een gelijkmatiger verdeling van de benodigde woningen over de verschillende kernen van de gemeente. Er is over het algemeen begrip dat er woningen worden toegevoegd aan Boornbergum en ook de meerwaarde voor de toekomstbestendigheid van het dorp (meer jongeren, minder vergrijzing, breed draagvlak voor voorzieningen) wordt door veel inwoners gezien.
- Er wordt breed belang gehecht aan het toevoegen van diverse typen woonvormen (starterswoningen, gescheiden woningen, knarrenhofjes, appartementen, vrijstaande woningen etc.). Gestapelde woningen zijn over het algemeen niet populair maar ook niet taboe. Wel wordt aangegeven dat twee á drie woonlagen daarbij het maximum moeten zijn om te passen bij de aard van het dorp. De kleinschaligheid van het dorp moet ook een plek krijgen bij de vormgeving van de nieuwbouw. Geen grote lappen met dezelfde woningen, maar verschillende buurten met diverse woningtypen en een snoer van groene plekken, net zoals het dorp die nu ook heeft.
- Er wordt verschillend gedacht over de meest geschikte locatie voor het toevoegen van woningen. Een deel vindt het gebied ten noorden en oosten van de supermarkt het meest logisch, terwijl er ook een deel is die uitbreiding aan de zuidkant van het dorp (meer aansluitend op het oude lint van het dorp) meer ziet zitten. Uit de gesprekken blijkt dat een brede visie op de ontwikkeling van het dorp nodig is om tot de beste opzet voor Boornbergum te komen. In zo'n visie zou ook het herschikken van functies (bijvoorbeeld het verplaatsen van het sportcomplex) kunnen worden meegenomen, net als het zoeken naar ruimte voor nieuwe functies (denk aan een MFC). Daarnaast kan gekeken worden waar en welke ruimte nodig is voor het opschalen van functies, omdat er meer inwoners komen, zoals extra ruimte voor scholen, gezondheidsfuncties of sportvoorzieningen.
- Er is een breed gedeelde oproep gedaan aan de gemeente om nieuwe woningen op zo'n manier toe te voegen dat de huidige inwoners van Boornbergum meer kans maken op een woning dan nu het geval is.

- De verkeersdrukte in het dorp wordt thans als groot ervaren; in grote meerderheid gaven aanwezig van de bijeenkomsten aan dat het verbeteren van de verkeerssituatie belangrijk is om mee te nemen bij de planontwikkeling. Daarbij kan de ingebrachte oplossing van de realisatie van een rondweg rondom Boornbergum zoals genoemd in het ingebracht Manifest, lang niet bij elke inwoner van Boornbergum op draagvlak rekenen. Het voorstel heeft er ook toe geleid dat omwonenden uit De Wilgen (straat De Trisken) hierover schriftelijk hun zorgen aan de gemeente kenbaar hebben gemaakt.
- Het aanleggen van zonneweides in de nabijheid van het dorp die de eigen energiebehoefte van het dorp overstijgt, stuit op bezwaren. Men is huiverig voor de ontsiering van het landschap aan de zuidkant van het dorp waar bovendien regelmatig wordt gerecreëerd. Dit is ook terug te lezen in de eigen, door een werkgroep van het dorp, opgestelde Energievisie.

Naast de ingebrachte inhoudelijke wensen en bedenkingen werd tijdens de eerste participatiebijeenkomsten in Boornbergum een breed gedragen behoefte geuit om samen met de gemeente en andere belanghebbenden een integraal planproces op te starten voor het hele deelgebied. Een planproces waarin aandacht kan zijn voor onder meer sociale en fysieke infrastructuur, verkeersveiligheid, leefbaarheid en energievoorziening. Op de bijeenkomst van 3 september heeft de gemeente een toelichting gegeven hoe zij, door middel van een wijziging in het vervolgproces, hier invulling aan wil geven.

Hieronder is een totaaloverzicht opgenomen van de inbreng van de deelnemers.

Ingekomen reacties: Wat vindt u van de keuzes? Wat is goed en wat ziet u liever anders?

Woningbouw, maatwerk voor andere dorpen	Geen zonnepanelen op land
Coulisselandschap zoveel mogelijk behouden	Bouwen tegen snelweg
Middelgeast en schudweg behouden	Natuurbehoud belangrijker dan energieopwekking
Natuurgebieden behouden	Max. 200 woningen
Energie, alleen voorzien van behoefte eigen dorp	Groene buffer blijven behouden
Recreatieve en natuurlijke invulling bufferzone	Robuuste infrastructuur
Onvoldoende transparantie	Zonne- energie niet door buitenlandse bedrijven
Kijk eerst naar behoefte uit eigen dorp qua soorten woningen	OV moet worden opgeschaald
Ontwikkeling MFC met oog voor dorpse karakter	Aandacht voor biodiversiteit
Toegankelijkheid Boornbergum vanaf A7, nu al overbelast in het dorp	Positief is de toekomst van scholen voor kinderen
Parkachtige stadsrand = koppeling aan Drachten	Teveel woningen t.o.v. het dorp
Nieuwe woningen in alle categorieën	Eenzijdig opgezet qua aantal woningen
Geleidelijke en gestage groei (tot 200)	Zonnepanelen ten koste van natuur
Spreiden over dorpen	Voorzieningen zijn de basis
Ontsluiting veiligheid	Geen windmolens
Woningen meer verdelen over andere dorpen	Bufferzone
Rondweg veiligheid	Kan het netwerk het aan?

Ingekomen reacties: Welke voorwaarden zou u ons willen meegeven voor de ontwikkeling van het deelgebied waar u woont of werkt?

Versoepel regels voor bijgebouwen (mantelzorg)	MFC + sportvelden zijn randvoorwaarden
Infrastructuur moet op voorhand worden aangepast	Natuurbehoud
Gevarieerd woningaanbod	Diversiteit in woningen
Geen zonneparken en woningen	Integraal plan ontwikkelen
Zon / wind/ mestvergister nader in te vullen	Dorpsplein met concentratie winkels
Geen teletubbie landschap	Ontwikkel met de bewoner
Energie opwek langs A7	Niet meer verkeer dan nu door het dorp heen
Alle ruimtelijke ingrepen met aandacht voor landschap, natuur en biodiversiteit	Niet meer dan 150 tot 200 woningen
Jongeren – senioren doorstroming sociale huur	Verdeel 150 woningen over 3 gebieden
Woningbouw: duurzaam en groene daken	Nijewei ook een fietspad
Compacte bouw	Coulisselandschap behouden
Meer sportaccommodaties	Levensloopbestendige bouw
Bouw op terrein paardencentrum alleen ontsluiting via Drachten	Verkeersveiligheid
Sportvelden verplaatsen en daar bouwen	Geen zonnepanelen
Centrale parkeerplek	Rondweg eerst regelen
Huizen bouwen met daaronder parkeren	Compensatie voor natuur, passend bij huidig landschap
Energievoorzieningen alleen voor eigen dorp	Voorrang aan eigen bewoners
Betrek jongeren actief	Dorp wordt te groot

Voornamelijk laagbouw
 Ruimtelijke karakter behouden
 Ruimte voor agrariërs
 Ruim opgezet plan

Goede ontsluiting
 Veel grotere scheiding tussen Boornbergum en Drachten
 Hoogbouw, max 4 hoog
 Duurzaamheidsprincipes gebruiken in de bouw

Wat vindt u het meest waardevol aan uw dorp of wijk en zou u graag behouden of versterken?

Rust
 Natuur
 Biodiversiteit
 Dorpsgevoel
 Sociale cohesie
 Kabouterbos
 Dorpse karakter
 Weidsheid en openheid
 Eigen dorpskern
 Landschap
 Coulisselandschap
 Behoud bos ruim
 Diversiteit in bebouwing

Ruimte voor boeren
 Grote groene buffer
 Bestaande ruimte tussen Boornbergum en Drachten
 Lintbebouwing
 Natte natuur voor weidevogels veenweidegebied
 Open landschap
 Sportverenigingen en verenigingsleven
 Wandelen en fietsen
 Zorg voor robuuste infrastructuur
 Participatie, al vanaf het begin mee schetsen
 Flora en fauna
 Voorzieningen niveau
 Veiligheid fietsers en automobilisten

Hieronder de ingekomen reacties tijdens de tweede verdiepende bijeenkomst op 3 september

Ingekomen reacties: Wat vindt u van de keuzes? Wat is goed en wat ziet u liever anders?

Maximaal 150 woningen erbij
 Fietsverbinding: heel graag
 Niet, er is geen keus
 Evenredige spreiding over de dorpen

Noordkant Easterbuorren logische voor woningbouw
 Gemeenschappelijke taak op ons nemen
 Zelfontwikkeling mogelijk maken
 Verkeersveiligheid

Kleiner schaalniveau bekijken
 Gebruik Fries Paardencentrum voor gebruik van kleine kantoren
 Gebruik Fries Paardencentrum voor appartementen
 Behoud de natuurlijke omgeving
 Plan manifest weg door natuur onacceptabel

Betere landschappelijke keuzes
 Geen ontsluitingsweg, betreft kwalitatieve aangezicht van Boornbergum
 Visie is opgesteld aan de hand van grondposities gemeente → omgekeerde wereld

Hoogbouw aan de rand van Drachten
 Geen zonnepanelen
 Is ontwikkelen van landschap nodig, is nu toch goed
 50% van het buitengebied nu zoekgebied voor zonne-energie, dit is buitenproportioneel
 Bufferzone Drachten en Boornbergum omdraaien
 Is geothermie interessant voor Boornbergum?
 Goede infrastructuur
 Waarom 600 woningen op 732 huidige woningen in Boornbergum
 Wat krijgt Boornbergum er voor terug?
 Grootschalig en teveel
 Verdubbeling dorp = belachelijk idee
 Dorpsbelangen vertegenwoordigt zeker niet het hele dorp
 Niet alleen met dorpsbelangen praten, kan mij niet vinden in manifest
 Ook verkeersontsluiting belangrijk
 Rondom sportvelden, ruim opzetten
 Woningen passend in het dorpskarakter → woonboerderij voor meerdere huishoudens

Ingekomen reacties: Welke voorwaarden zou u ons willen meegeven voor de ontwikkeling van het deelgebied waar u woont of werkt?

Kwaliteit heel belangrijk
 Huidige gymzaal is toe aan vervanging → verduurzaming combineren met nieuw MFC
 Nijewei sluipverkeer → nieuwe ontsluiting
 Uitbreiden ten westen en zuiden van het dorp
 Afwegingsmodel opstellen voorafgaand aan het ontwerpproces
 Investeer in grote maat bomen bij ontwikkeling
 'herkenbaarheid oude lint' lukt niet met ROP
 Aandacht voor natuurbehoud
 Zonnepark niet in directe omgeving dorp
 Huizen bouwen voor dorpskern

Open landelijke structuren behouden
 Herstel de historische structuren voor recreatie
 Karakteristiek en schaal van de wijk behouden
 Straatbeeld Nijewei
 Elke 10 jaar 1 straat erbij
 Circa 100 woningen
 Verplaatsen sportvelden
 Huisartspraktijk nodig
 Voldoende parkeerplaatsen voor de sociale voorzieningen
 200 woningen voor ouderen

Woningen richting A7 ontwikkelen om verkeer door dorp te voorkomen
 Open landelijke structuur behouden
 Wandelpaden behouden
 'mienskip' van 600 naar 1200 woningen is een probleem
 Nieuwbouw tegen Drachten een, bufferzone in Boornbergum
 Grote ruime kavels, 500 – 1000 m2
 Hospice behoefte
 Woningen voor onze eigen jeugd
 Sport verplaatsen naar zuidkant
 Behoud groentetuinen en kabouterbos
 Een open vaarverbinding richting Smalle Ee, gecombineerd met ruimte voor groen
 Kijk naar de huidige demografische opbouw en wat gewenst is in de toekomst en stem daar ook bouwplannen op af.

400 woningen: nieuwe verkeersader

600 woningen: groen is belangrijker
 Verspreiden over verschillende dorpen
 Landbouwverkeer uit dorp
 Max. 3 bouwlagen

Centrumkern is goed
 Investeer in sport
 Ruimte behouden om te spelen
 Vaarverbinding naar het dorp
 Infrastructuur op orde, voor eventuele bouw
 Houd ook aandacht voor de waarde van het gebied als groen en recreatief uitloophet van Drachten. Goede verbindingen voor fiets/voetganger kunnen voor beide kanten versterkend werken.

Wat vindt u het meest waardevol aan uw dorp of wijk en zou u graag behouden of versterken?

Veiligheid Easterbuorren vergroten
 Landelijk karakter van de omgeving is belangrijk
 Dorps karakter, sfeer van de dorpskern
 Het ons kent ons verdwijnt
 De dorpse schaal van nu
 Ruimtelijk wonen
 Ruimte tussen Drachten en Boornbergum: groene zone
 Lucht, ruimte, landelijk, open, rust en ruimte
 Kleinschaligheid
 Vertrouwen in de overheid

Open ruimte
 Sociale cohesie
 Cultuurhistorie
 Afwisselend karakter
 Agrarische gronden behouden
 Verkeersveiligheid
 Easterbuorren als recreatie rondje
 Dorp is netjes en verzorgd
 Landelijke zichtlijnen
 Dorpsgevoel moet blijven
 Verdwijnen van de groene buffers uit straten

Bijlage 2: overige binnengekomen reacties

Er zijn per mail, brief en het digitale loket van de gemeente ook een aantal reacties op het ROP binnengekomen. Hieronder een opsomming van de instanties die hebben gereageerd. In sommige gevallen ging het ook om inwoners.

Qua inhoud waren de reacties zeer vergelijkbaar met hetgeen tijdens de informatieavonden voor bewoners is ingebracht. Deze reactienota doet daarmee ook recht aan deze schriftelijk binnengekomen reacties. Bij reacties van overheden betrof het primair het verzoek om geïnformeerd te worden over het vervolgproces.

- Enkele schriftelijke bezwaren van inwoners uit onze gemeente
- Reactie van Vitens met verzoek om gesprek
- Zienswijze van Tennet en Liander met verzoek om in gesprek te gaan
- Verzoek per mail van gemeente Heerenveen om in gesprek te gaan en op de hoogte te worden gehouden
- Verzoek per mail van de provincie Fryslân om in gesprek te gaan en op de hoogte te worden gehouden